

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 46 · 6. februar
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 6. februar 2019 kl. 10

President: Magne Rommetveit

Dagsorden (nr. 46):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Nina Sandberg, som har vore permittert, har igjen teke sete.

Den innkalla vararepresentanten frå Akershus fylke, Solveig Schytz, tek no sete.

Frå Framstegspartiet si stortingsgruppe ligg det føre søknad om sjukepermisjon for representanten Mazyar Keshvari frå og med 6. februar og inntil vidare.

Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:

1. Søknaden vert handsama straks og innvilga.
2. Vararepresentanten, Carl I. Hagen, vert innkalla for å møta i permisjonstida.

Presidenten: Carl I. Hagen er til stades og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:00:59]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget fekk måndag melding frå Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møta til munnleg spørjetime.

Statsministeren er til stades, og me er klare til å starta den munnlege spørjetimen.

Me byrjar med første hovudspørsmål, frå representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:25]: President og statsminister – hvis jeg får lov – det er samefolkets dag. Lihkku beivviin! Jeg synes vi skal markere det også fra Stortinget på en arbeidsdag.

Mitt spørsmål dreier seg om en formulering i Granavolden-plattformen som sier at gjenanskaffelse skal føres som 90-post. Det er et litt kryptisk språk, men det betyr at vi skal gjenanskaffe – har vi forstått – et nytt regjeringskvartal og en ny fregatt ved å føre det under streken. De som har jobbet med budsjett og har sittet i regjering, vet at det er en fristelse som ofte melder seg: Kan man føre utgifter under streken? Under streken skal man føre penger som handler om investering eller utlån, dvs. at man kan hente pengene tilbake. Derfor er det veldig mange gode ideer om forbruk og bruk av penger som ikke hører hjemme der.

Nå forstår vi at det å gjenanskaffe en sunken fregatt og et utbombet regjeringskvartal skal føres der. Alle

skjønner at dette er forbruk. Og alle skjønner at dette er brudd på handlingsregelen, som var ment å sette klare grenser for hva vi bruker, illustrere det, vise det og være tydelig, slik at oljenasjonen Norge kan bruke penger på en ansvarlig måte. Jeg tror alle også kjenner igjen denne teknikken med å skjule disse pengene – det kjenner vi igjen fra andre land i Europa som har mistet kontroll over økonomien.

Vårt pensjonsfond er et pensjonsfond hvor vi skal spare til pensjon. Det er altså ikke et forsikringsfond. Der skal vi investere i framtiden. Da kan man være fristet til å si: Er meningen med å skulle kunne føre disse utgiftene under streken at vi en gang i framtiden skal selge regjeringskvartalet for å kunne betale pensjoner? Det er det neppe.

I 2013 sa Erna Solberg at hun og Høyre var garantist for handlingsregelen. Nå sier den nye finanspolitiske talspersonen for Fremskrittspartiet at dette er en god idé. Fremskrittspartiet har fått gjennomslag. Erna Solberg sier at det er hennes idé. Det sier noe om hvordan Fremskrittspartiet har påvirket Erna Solberg og Høyre. Så jeg vil stille spørsmålet: Hvorfor er ikke lenger Erna Solberg en garantist for denne handlingsregelen?

Statsminister Erna Solberg [10:03:41]: Regjeringen er en garantist for handlingsregelen.

Men jeg vil først si igjen at 6. februar er en viktig dag i Norge, så lihkku beivviin! Det er bra å få feire samefolkets dag.

Tilbake til diskusjonen om hvordan vi fører utgifter. Vi har fra regjeringens side ført en ansvarlig økonomisk politikk fra vi kom inn i regjeringskvartalene. Vi har ligget under handlingsregelen i hvert eneste budsjett vi har lagt frem. Vi har redusert handlingsregelen i form av å gå ned i prosent avkastning, altså strammet inn på regelverket knyttet til dette. Vi har også i mye større grad enn tidligere regjering klart å følge opp det som var bakgrunnen for handlingsregelen, nemlig at vi skulle investere i vekstevnen i norsk økonomi. Selv om heller ikke vi har vært perfekte, har vi nesten doblet de oljepengene vi bruker til å investere i vekstfremmende tiltak i norsk økonomi, noe som var i tråd med hvorfor vi skulle gjøre det.

Så har vi ikke sagt i Granavolden-plattformen at vi skal føre utgifter på 90-posten. Vi har sagt vi skal utrede og vurdere et spørsmål om selvsassurandørprinsippet, og dermed også spørsmålet om en kan føre gjenanskaffelser med store utgifter på en annen måte.

For meg er det viktig å si at selvsassurandørprinsippet er et prinsipp som vi faktisk bør ta en diskusjon om. Og det er ikke noen nyhet at man av og til gjør det. Man gjorde det f.eks. for ca. 20 år siden. Da var det en arbeidsgruppe i Finansdepartementet som gikk igjennom selv-

assurandørprinsippet nettopp i spørsmålet: Hvordan fører vi disse utgiftene? Hvis man leser den rapporten, ser man klart og tydelig at de den gangen ikke trodde det kunne være store utgifter av denne typen, men at det ville være mindre utgifter. En annen sak er at vi over lang tid hadde et forsikringsfond for oljenæringen – for ulykker i oljesektoren – som den forrige regjeringen overførte og tok vekk. I dag vil man, hvis vi har en ulykke – f.eks. en terrorhandling – i oljesektoren, ta penger fra oljefondet eller fra kontantstrømmen før den går inn til oljefondet, for å dekke de utgiftene.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:53]: Det å være selvasurandør betyr jo da at man slipper å betale forsikringspremie. Så hvert år er det en fordel Norge har fordi vi har mulighet til å assurere oss selv. Det betyr at den dagen det kommer en uforutsett utgift som man må betale, må man betale den. Forsøket på å sette opp dette som noe som skal være en framtidig investering, er å tukle med viktige prinsipper som gir oss oversikt over økonomien. Er det ansvarlig at vi bruker mer oljepenger innenfor handlingsregelen fordi vi ikke har utgifter til forsikringer, mens når vi nå får utgifter, skal vi dekke det utenom handlingsregelen og finne de pengene? Jeg har lyst å stille det spørsmålet til statsministeren, siden hun nå skal utrede det. Jeg har ikke sett en eneste ledende økonom som sier at dette er en god idé. Fremskrittspartiets finanspolitiske talsperson karakteriserte seg selv som en halvstudert økonom og mente at han var for det – det er bra. Men kan statsministeren nevne noen fagmiljøer som mener at dette er en ansvarlig måte å forsikre Norge på?

Statsminister Erna Solberg [10:06:55]: Jeg mener at det er riktig at vi tar en diskusjon om hvordan vi praktiserer selvasurandørprinsippet fremover. Det er viktig, for nå har vi erfaring med et stort terrorangrep og en stor båt som har gått ned. Tidligere har vi valgt å ha andre løsninger enn å ta det over Norges driftsbudsjett, altså innenfor statsbudsjettet, på områder hvor vi har sett at det kan komme slike store ulykker, også innenfor oljesektoren. Da tar vi det av kontantstrømmen, altså før vi setter pengene inn på oljefondet. Så hvis en terrorhandling skjer på sokkelen, vil det bli betalt av oljepenger før vi setter pengene inn på oljefondet. Skjer det ellers i Norge, gjør vi ikke det.

Jeg mener det er grunn til å gå igjennom og se om vi skal tenke annerledes. Bør vi f.eks. ha unntak fra selvasurandørprinsippet, som gjør at vi har en pensjonspremie og faktisk har satt av penger til den typen formål? Det er det vi skal vurdere å utrede. Jeg merket meg at da dette kom, kunne ikke Arbeiderpartiet si ja eller nei. Det var to intervjuer i løpet av 14 dager hvor Arbeiderpartiet var litt åpne for å innføre akkurat det samme.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:08]: Overhodet ikke! Vi er imot å endre handlingsregelens prinsipper, som gir klarhet og stor handlefrihet til en regjering. Vi skal lese den utredningen når den kommer, det har vi sagt, men jeg markerer nå at dette er vi veldig skeptiske til.

Vi kan ikke ha det prinsippet at uforutsette utgifter skal vi kunne dekke inn gjennom oljefondet, mens når det kommer uforutsette inntekter, skal vi bruke dem. Vi fikk uforutsette inntekter gjennom salg av klimakvoter i fjor. Det brakte 6–7 mrd. kr rett inn på budsjettet. De pengene kan vi bruke. Men det vi er i ferd med å gjøre nå, er det som vi har sett i andre land i Europa, at man tukler med prinsippene for god regnskapsføring, som gjør at vi kommer til å miste kontrollen over pengebruken og miste oversikten over hvordan norsk økonomi styres. Summen av det statsministeren her sier, er at hun ønsker å beholde handlefriheten til å bruke handlingsregelen, bruke penger på utgifter, og når det kommer utgifter hun ikke hadde regnet med, skal hun betale for dem, men utenfor det budsjettet.

Er ikke det uansvarlig, er ikke dette i strid med nettopp det som handlingsregelen var ment å løse?

Statsminister Erna Solberg [10:09:09]: Handlingsregelen var ment å innføre bruk av oljepenger i norsk økonomi. Den var ment å gjøre det fordi det var unaturlig at vi bare plasserte oljepengene ute og ikke brukte dem til å bygge vår egen vekstevne. Den virkelige debatten om hva handlingsregelen bør være, er om vi burde bruke mer penger gjennom handlingsregelen for å løfte den norske vekstevnen for fremtiden. Det er det som i et generasjonsperspektiv virkelig betyr noe – at vi bruker mer av de pengene vi tar inn, gjennom handlingsregelen, til forskning, utvikling, innovasjonstiltak, vekstfremmende skattelettelser og til å sørge for at Norge er så godt rustet for fremtiden at våre barn har et land som kan tilby dem interessante jobber og andre inntekter når oljealderen er over. Den største utfordringen med handlingsregelen i dag er at man de senere årene ikke har brukt nok penger gjennom handlingsregelen til nettopp disse tiltakene.

Så jeg gientar. Vi skal vurdere selvasurandørprinsippet. Jeg hører at man skal lese rapporten med interesse når den kommer. Da gleder jeg meg til å høre Arbeiderpartiets konklusjoner når de kommer.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:16]: Statsministeren svarer ikke på spørsmålet. Hun har brukt oljepenger i

rekordtempo, de er økt med over 100 mrd. kr. Det har i og for seg skjedd innenfor handlingsregelen. Nå er ikke det nok, så nå må utgifter som kalles uforutsette, gå utenfor handlingsregelen og inn i pensjonsfondet, som ikke lenger skal hete Statens pensjonsfond utland, men statens forsikringsfond utland. Det er et nytt prinsipp – bruke penger der. Det blir mer penger inn i økonomien. Vi skal altså bruke av framtidige pensjonisters penger til å erstatte disse to elementene.

Terrorangrepet og fregatten som sank, var uforutsette hendelser, men landet vårt er fullt av uforutsette hendelser. Vi har en barsk natur, vi lever i et langstrakt land – det kommer til å skje uforutsette ting. Så hva er det statsministeren nå åpner for når hun sier at den typen utgifter – hun har blinket ut to – skal vi kunne ta på utsiden? Er ikke dette en uansvarlig måte å regnskapsføre, planlegge og prosjektere norsk økonomi på, særlig når vi vet at det hun ønsker å tære på, er framtidens pensjoner?

Statsminister Erna Solberg [10:11:18]: For framtidens pensjonister er det aller viktigste at vi ivaretar vekstevnen i norsk økonomi. Vi har ligget godt innenfor handlingsregelen hvert eneste år vi har lagt frem statsbudsjettet, og vi bruker mer penger på å løfte norsk økonomis vekstevne enn tidligere regjering gjorde.

Det er interessant å høre Arbeiderpartiet fortsette å snakke om at vi bruker så mye oljepenger, når de selv, i deres alternative statsbudsjett for i år, faktisk bruker akkurat like mye oljepenger. De skulle altså bruke litt mindre da vi stimulerte norsk økonomi for å sørge for at folk ikke ble arbeidsledige, men nå skal de altså bruke litt mer. I tillegg har de en inndekning som bl.a. betyr at de bruker nesten 1 mrd. kr fra ymse-posten, uten at det er noen som helst forklaring. Det er faktisk å bruke mer oljepenger i sitt alternative statsbudsjett enn regjeringen har gjort.

Vi skal utrede prinsippet om statens selvassurans, for vi ser nå at vi er i en situasjon som vi ikke har sett før. Det vil være riktig å gjøre, synes jeg, for vi er nødt til å spørre oss selv om vi har bygget oss et system som gjør at vi ikke klarer å gjenoppbygge viktige tiltak uten at det går på bekostning av velferden til folk.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:12:34]: Handlingsregelens overordnede budskap er at vi må prioritere, og vi i denne sal har ansvar for det.

Statsministeren prioriterer store skattelettelser. For de skattelettelsene hun gir i året, kunne man bygget nytt regjeringskvartal og kjøpt ikke bare én, men to–tre fregatter. Det er hennes prioritering. Hun kaller det små

skattelettelser – vel, da er det små utgifter for å erstatte det. Det er en reell og ærlig prioritering. Men det hun åpner for her, og som jeg ikke har hørt én økonom si er en god idé og ansvarlig, er å tukle med det prinsippet som gjør at vi vet hvor pengene går. Hun sier altså at på områder hvor vi normalt investerer, noe som skal komme tilbake igjen som penger til Norge, skal vi føre reelle utgifter.

Vi skal lese den utredningen, men jeg markerer her, fra Arbeiderpartiets side, at vi holder ved handlingsregelen. Den gir stor fleksibilitet i norsk økonomi, og den inngir klarhet for å forstå hvordan økonomien utvikler seg. Vi er skeptiske til det statsministeren åpner for. Jeg vil igjen si at med dette er det helt tydelig at Erna Solberg ikke lenger er en garantist for ansvarlig bruk av oljepenger.

Statsminister Erna Solberg [10:13:37]: Vi er garantister for ansvarlig bruk av oljepengene. Vi er mer ansvarlige fordi vi ivaretar fremtidens generasjoner bedre med hensyn til hva vi bruker pengene på. Det er viktig å understreke at da Arbeiderpartiet satt i regjering og fremmet forslaget om en handlingsregel, var nettopp skattelettelser et av de temaene som ble fremmet av Arbeiderpartiet som et formål, for å sørge for at norske bedrifter hadde konkurranseforhold. Det er viktig å huske at handlingsregelen betyr at man kan bruke mer penger i norsk økonomi. Da var det viktig at den bruken av penger ikke skulle sørge for at konkurranseforholdene for norske bedrifter ble dårligere, noe de ble i årene etter at vi innførte handlingsregelen, fordi kronkursen ble høyere fordi oljeaktiviteten var høy. Men da skulle det kompenseres ved at rammebetingelsene ble bedre, både gjennom investeringer i forskning og utvikling og gjennom skattelettelser. Derfor vil jeg hevde at vi er mer ansvarlige. Vi ligger lenger fra handlingsregelen i vår bruk av penger. Vi bruker for inneværende år mindre enn konsekvensene av Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, og vi skal nå utrede selvassurandørprinsippet, for det er viktig.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgings spørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:15:00]: Jeg synes faktisk det er litt sørgelig å høre at statsministeren bruker mer tid på å snakke om Arbeiderpartiet enn å forklare bakgrunnen for dette nokså overraskende punktet i regjeringens erklæring. For en må jo forvente at statsministeren og samarbeidspartiene i alle fall kan si litt mer om bakgrunnen, også knyttet til en del av de utfordringene som dette punktet har. En av utfordringene er at det kan bli en sovepute, at en kan velge bekvemmelighet framfor å prioritere mellom ulike prosjekt, men en kan også velge

bekvemmelighet når det gjelder å prioritere innad i et prosjekt. Regjeringskvartalet er et slikt spørsmål. Det å holde kostnadskontroll kan bli vanskeligere hvis en velger denne typen løsning. Er statsministeren enig i at det er en utfordring å klassifisere poster plutselig som 90-poster og ikke innenfor det vanlige budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [10:15:56]: Jeg mener at kostnadskontroll er utrolig viktig i alle prosjekter. Vi jobber mye med det når det gjelder både veibygging og det som skjer innenfor Forsvaret, og innenfor statlige bygg. Det er viktig. Jeg tror ikke at det at det eventuelt hadde vært et annet prinsipp for hvordan vi forsikrer de store statlige byggene, i seg selv ville gjort det annerledes, for det må være en politisk behandling av alle saker, og det må være sterk oppfølging og styring. Men jeg er enig i at det er utfordringer knyttet til dette spørsmålet. En av de store tingene vi har gjort i regjeringen, betyr faktisk at dette blir et dyrere prosjekt. Fordi det er vanskelig å fase inn så mye utgifter over kort tid, har vi splittet opp utbyggingsprosjektet. Vi har sørget for å trekke ut perioden vi bygger på. En som hadde stått med et bedriftsøkonomisk syn på dette, ville bygget alt mye raskere, men nettopp fordi det vil være begrenset hva vi kan ta inn hvert eneste år i vår økonomi av den typen aktivitet, har vi forsert og dratt dette lenger ut, og vi har nedskalert selve prosjektet.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:17:19]: Ingen regjering har noen gang brukt så mye penger som denne. Oljepengebruken ligger skyhøyt over nivået under den rød-grønne regjeringen. Aldri før har vi hatt en regjering som har hatt et så løstaktig forhold til penger. Regjeringen kombinerer store skatteuttak til landets rikeste med samtidig å tappe oljefondet, framtidige generasjoners sparepenger.

Men det finnes måter å komme ut av dette på. Det kalles prioriteringer. Det er et nødvendig prinsipp, selv om det nå dessverre bare er et ord som Høyre kjenner igjen i festtaler og i opposisjonen. SV har i vårt alternative budsjett lagt fram en lang rekke kutt, og vi har vist hvert år at vi bruker mindre oljepenger enn regjeringen. Vi kutter konsulentbruken i staten, vi kutter i kontantstøtten, vi kutter i petroleumsforskning, vi kutter i statlig oljeleting, vi kutter i privatskoletilskudd, vi kutter i massive, bompengefinansierte motorveier, vi kutter bl.a. i planleggingen av fergefri E39 – i sum over 5 mrd. kr. Vil regjeringen begynne å prioritere og lytte til SVs kuttforslag?

Statsminister Erna Solberg [10:18:29]: Hvert år har norske regjeringer brukt mer penger i statsbudsjettet.

Det har skjedd hvert eneste år. Det er helt naturlig, bl.a. fordi vi har en handlingsregel som faktisk betyr at vi skal fase inn penger i norsk økonomi som vi før handlingsregelen ikke skulle bruke i norsk økonomi – men alt skulle spares til framtidige generasjoner. Det var et linjeskifte – dessverre et linjeskifte for noen av kritikerne, som nok har fått rett i at ikke vi har vært gode nok til å bruke det på det som skaper vekst, men heller på andre ting.

Vi foretar prioriteringer hver eneste gang vi har budsjettbehandlinger. Vi er ganske tøffe i prioriteringene av hva vi gjør. Vanligvis får vi kritikk fra denne talerstolen for ABE-reformen, f.eks. Det er en tydelig og klar prioritering av at vi hele tiden må ha et moderniseringsfokus innenfor alle offentlige etater, for å ha et større handlingsrom til å prioritere andre områder. Det er modernisering nedenifra, for det betyr at man kan gjøre de enkle tingene som bidrar til endringer. Men hvis det er slik at man mener vi skal kutte i f.eks. petroleumsforskning eller veibygging i Norge, er det ikke vår prioritering.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:19:36]: ABE-reformen kan ikke kalles prioritering, det kalles flate kutt som vi ikke vet konsekvensene av.

Men vi kan gå videre til regjeringens ytterligere prioritering, som er de store skatteuttakene som i all hovedsak har gått til landets rikeste. 25 mrd. kr mindre kommer altså inn til fellesskapet i dag enn i 2013 – 25 mrd. kr mindre, som vi kunne ha brukt på bedre fellesskap, bedre velferd, på nettopp å ta de kostnadene som kommer. Vi kunne ha økt formuesskatten, gjort den mer progressiv og fått inn 11 mrd. kr i økte inntekter. Vi kunne ha gjeninnført fordelsbeskatning på bolig- og fritidseiendom, med 2 mrd. kr i økte inntekter. Og vi kunne ha avvirket ordningen med såkalt skatteincentivordning for langsiktige investeringer i oppstartsselskap – 300 mill. kr som vi vet ikke har noen effekt. Dette er prioriteringer som ville gitt økte inntekter til fellesskapet. Så det vi må spørre om, er om Norge egentlig har råd til den regjeringen vi har i dag, med den enorme kostnadsveksten og inntektstapet som vi har hatt.

Statsminister Erna Solberg [10:20:40]: Investeringene i Fastlands-Norge går opp. Ledigheten går ned. Vi sysselsetter flere. Det er et resultat av en økonomisk politikk som bidrar til å stimulere konkurransekraft og konkurranseevne. SV tror ikke at f.eks. å redusere selskapsskatten, som er en av de store skatteendringene som ligger i de 25 mrd. kr, og den parallelle lettingen vi har hatt for familier, med 11 000 kr i skattelettelse for en normalinntektsfamilie nå, er riktige prioriteringer.

Det er vi uenig i. Vi mener at begge deler er det. Det ene gir større handlingsrom. Det gjør f.eks. at selv om noen grupper har slitt når det gjelder lønnsinntektene sine de siste årene, har alle grupper hatt realdisponibel inntektsøkning fordi vi har økt skattelettelsen, noe som gjør at folk faktisk kommer litt bedre ut. Det er en bra investering. Vi tar vare på konkurransekraften til norske bedrifter ved at lønningene holder seg noenlunde konkurransedyktige, samtidig som skattelettelsen gjør at folk får litt mer å rutte med.

Presidenten: Me går vidare til neste hovudspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:22:00]: Strømprisene i Norge er rekordhøye. CO₂-kvoter, kabler, rekordstor eksport av strøm og høye elavgifter er årsakene. Så høye strømpriser som vi har nå, er tøft for folk og husholdninger, og det er krevende for norsk industri.

Alle partier har vært enige om å ha kraftutveksling. Det har vi hatt i mange år. Samtidig har norsk kraftpolitikk vært bygd på et kompromiss mellom at kraftbransjen skal kunne drive lønnsomt, at forbrukerne skal ha rimelig strøm, og at norsk industri skal ha en strømpris som er en konkurransefordel sammenlignet med andre land. Den balansen har vi klart godt.

Denne balansen forrykkes nå med byggingen av NorthConnect-kabelen. Kraftprodusentene får bygge sitt eget nett. De som skal selge strøm, får bygge nettet. Det er noe helt nytt. Det er som å sette bukken til å passe havresekken.

Før Senterpartiet gikk ut av Olje- og energidepartementet, forandret vi loven slik at det ikke skulle være mulig å bygge ut kabelen på denne måten. Statnett, som har ansvaret for nettutbygging, har frarådet å bygge ut kabelen og mener det ikke er forsvarlig å bygge ut en ren eksportkabel for strøm. Utbyggerne selv sier at strømprisen vil øke som følge av kabelen.

Hvorfor er det så viktig for regjeringen å få bygd ut en kabel når den fører til at strømprisene kommer til å øke enda mer?

Statsminister Erna Solberg [10:23:34]: Det vi vet av erfaring, er at de kablene og den kraftutvekslingen vi har, bidrar til at vi utjevner topper som vi ellers ville ha hatt. Det betyr, noe NVEs analyse har vist, at i tørkeperioder og vinterperioder kunne vi ha hatt to til tre ganger høyere kraftpris i Norge enn det vi har hatt med kabler. Det betyr at vi ville ha risikert å få voldsomme svingninger som ville ha vært vanskelig å planlegge både for bedrifter og for enkeltpersoner og husholdninger i Norge. Derfor er det i utgangspunktet viktig at vi har utveksling, fordi Norge er veldig tungt inne i – og hovedkilden vår til å få kraft er – vannkraften.

Det andre som er viktig, er at vi ønsker en god utbygging mellom kraftproduksjon og nye overføringsforbindelser. Det handler både om å sørge for at vi får en stabilisering av vårt eget kraftsystem, og at vi faktisk bygger ut ny kraft. Mange bønder har de siste årene opplevd at de har fått ekstrainntekter til sitt landbruk nettopp ved at de har kunnet bygge ut lokale kraftkilder og minikraftverk, og koble seg på. Det ville ha vært vanskeligere i en situasjon hvor man ikke hadde visst at man kunne få avsetning på kraften. Mange vindkraftprosjekter, og målene våre om mer fornybar energi i Norge, ville også ha vært vanskeligere å kunne realisere fordi man ikke hadde vært sikker på om man kunne avsette kraften.

Derfor har det også vært viktig for utviklingen av ny fornybar kraft at vi har hatt mer stabile, langsiktige prisbilder, for i Norge har vi, i hvert fall på mellomlang sikt, et overskudd i vårt eget kraftmarked. Derfor mener vi også at kabler er viktig, for det bidrar til å stabilisere og gi bedre og langsiktige rammebetingelser, også for dem som skal bygge ut. Men det gir også mer stabile priser for forbrukere i Norge enn et system hvor vi ikke hadde hatt denne utvekslingen.

Marit Arnstad (Sp) [10:25:41]: Når statsministeren nå snakker om det å advare mot topper og bunner i import og eksport for å sikre oss vår egen forsyning, snakker hun om en situasjon som ingen har snakket imot. Det er ingen som har sagt at en er imot kraftutveksling, kraftutveksling har vi hatt i mange tiår, det er fornuftig. Men Statnett, som er vår nettutbygger, har advart mot denne utbyggingen nettopp fordi den ikke er noen sikring mot tørrår her hjemme. Det er en ren eksportkabel, den skal bare eksportere strøm til Storbritannia, og det er kraftprodusentene selv – som har en egeninteresse i mest mulig eksport av strøm – som skal få lov til å bygge den kabelen. I en sak som denne kan ikke staten bare løpe kraftbransjens ærend, en må også tenke på norsk industri, en må tenke på norske forbrukere. Nå advares det sterkt fra industrien, så jeg må spørre igjen: Når det eneste vi vet sikkert om en slik kabel, er at den vil gi norske forbrukere og industri enda høyere strømpris – hvorfor er det da så viktig for regjeringen å få den bygd?

Statsminister Erna Solberg [10:26:42]: For det første har jeg lyst til å si at dette er en sak vi har til konsekvensbehandling, så å si at det er veldig viktig for regjeringen å få den bygd før vi er ferdig med konsesjonsbehandlingen, er å trekke noen konklusjoner. Jeg har svart generelt på hvorfor vi er åpne for å bygge flere kabler.

Vi har også i forbindelse med enigheten regjeringspartiene hadde med Arbeiderpartiet i fjor, vært enige om at vi også skal vurdere helheten i markedet og utviklingen av det før man ferdigbehandler alt. Det vil være

en gjennomgang av alle samfunnsmessige nyttevirknin-
ger og kostnader ved prosjektet, og vi kommer til å høre
på høringsinnspillene som kommer. Kun prosjekter
som er samfunnsøkonomisk lønnsomme, kommer til å
bli tildelt konsesjon. Men vi har altså lagt til grunn at vi
skal ferdigbehandle søknaden før det fremmes eventu-
elle lovendringsforslag, som vi fra regjeringens side ble
enige med Arbeiderpartiet om i fjor.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspør-
smål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:27:44]: Strøm-
men er for dyr i Norge, og regjeringen har aktivt tatt til
orde for og ført en politikk for høyere strømpris – dyre-
re strøm til deg og meg. Avgiftene på strøm er økt med
36 pst. i løpet av de siste fem årene. Med Fremskritt-
parti-leder Siv Jensen som finansminister og Høyre-le-
der Erna Solberg som statsminister er avgiftene på
strøm historisk høye. Det er klart at for hovedsponsore-
ne til Høyre, de som er aller, aller rikest i Norge, og som
kommer fram med lommeboka og sørger for at Erna
Solberg blir statsminister, er ikke det et stort problem.
Men for vanlige folk i vanlige hus er det et stort pro-
blem at strømprisene går opp, og at avgiftene er på et
rekordhøyt nivå.

I vår skal vi behandle et revidert nasjonalbudsjett.
Vil statsministeren og finansminister Siv Jensen se van-
lige folk og sette ned avgiften på strøm, sånn at det blir et
mindre press for vanlige folk i årene som kommer?

Statsminister Erna Solberg [10:28:45]: Jeg vet ikke
helt om jeg skal beundre representanten Trygve Slags-
vold Vedum for hans mot og hans historiefortellinger.
Høsten 2013 fremmet den rød-grønne regjeringen et
forslag om å øke elavgiften, og den ble halvert ved Stor-
tingets behandling. Senterpartiet gikk altså inn for litt
høyere elavgift enn det flertallet til slutt gjorde. De to
neste gangene elavgiften ble økt, stemte Senterpartiet
for. Representanten Slagsvold Vedum bruker mye tid
på å snakke om regjeringens økninger av elavgiften,
men sannheten er, når man ser på stemmegivningen til
Senterpartiet i disse sakene, at det er én gang de har
stemt imot en økning av elavgiften, det var den siste, på
1,5 øre. Så gikk vi ned 1 øre, og man har gått 1 øre len-
ger. Det er altså slik at det er 1 øre forskjell i elavgiften
mellom det Senterpartiet står for, og det regjeringen
står for. Likevel bruker man sånne ord. Jeg er forbauset.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppføl-
gingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:53]: Statsmi-
nisteren har ikke noen grunn til å være forbauset. Hun
burde være opptatt av strømprisen til vanlige folk. For

den store vinneren på økt strømpris er jo staten, både
med det direkte eierskapet i Statkraft, med økte moms-
inntekter og med generelt økte inntekter i statskassen.

Senterpartiet hadde en lavere elavgift enn regjerin-
gen høsten 2018, nettopp fordi vi ser at avgiftene har
blitt for høye. Vi hadde lavere avgifter også på andre om-
råder som rammet vanlige folk, fordi vi mener at det er
feil at avgiftene for de mange skal øke, mens skattekutte-
ne skal gå til de få. Jeg kan varsle her og nå at vi kommer
til å ha et lavere avgiftsnivå i forbindelse med revidert
nasjonalbudsjett når vi ser de strømprisene som er i det
norske markedet nå.

Det er det dette handler om til sjuende og sist: Me-
ner vi det er rett at strømprisene til norske forbrukere
skal være så høye, eller skal vi ta politiske grep for å få
prisene ned? Vi kan ta politiske grep for å få prisene ned.
Det letteste grepet nå i vår er å sette strømvavgiftene ned
– de er rekordhøye. Da er min utfordring til Erna Sol-
berg: Vil Høyre og vil Fremskrittspartiet sette strømv-
avgiftene ned i årets reviderte nasjonalbudsjett?

Statsminister Erna Solberg [10:30:59]: Det er slik at
vi satte ned strømvavgiften med 1 øre i vårt budsjett. Det
stemte hele Stortinget unntatt SV for. De ønsket en
høyere elavgift. Men det er viktig å understreke at den
avgiften vi da satte ned fra, lå inne også i Senterpartiets
opplegg for fjorårets budsjett – bare så vi husker his-
torien, med de moralsk forargede ordene som repre-
sentanten Vedum bruker om andres holdning her. Da
bør man ta med seg hva man selv har stått for.

Jeg er også bekymret for høye priser på energi. Jeg er
særlig opptatt av det for folk med lav inntekt. Derfor har
jeg sagt at vi kommer til å se på disse spørsmålene og på
ordninger og områder særlig ut fra hvor lenge dette va-
rer, og hvor høy gjennomsnittsprisen kommer til å være
over tid.

Men det er ganske lenge til revidert nasjonalbudsjett,
og vi har ikke begynt behandlingen av revidert nasjonal-
budsjett. Det skjer i slutten av april. Å forskuttere hva vi
gjør i revidert nasjonalbudsjett, kan man ikke gjøre nå.
Da får man heller vente på det. Men så skal vi følge nøye
med på dette. Vi er opptatt av at folk med svak økonomi
– og det var også grunnen til at vi satte ned elavgiften – bør
oppleve at prisene ikke blir for vanskelige for dem.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspør-
smål.

Eirik Sivertsen (A) [10:32:19]: Det er nå vi har en
ekstraordinær situasjon, når snittprisen for strøm i ja-
nuar har vært en og en halv gang så høy som i januar i
fjor, og det er ventet at strømprisen vil ligge på samme
nivå framover. Det er mange som merker dette på lom-
meboka, og som nå er bekymret for om de klarer å be-

tale regningen, og særlig – som statsministeren var inne på – de som har høye boutgifter sett i forhold til inntekt.

I 2010 var også strømprisene høye i Norge. Derfor foreslo den daværende rød-grønne regjeringen i januar 2011, og et enstemmig storting sluttet seg til, en ekstra utbetaling til alle husstander som fikk bostøtte, for å avhjelpe situasjonen med høye energiutgifter. Mitt spørsmål til statsministeren blir: Vil statsministeren love at hun kan gjøre det samme som Stoltenberg II-regjeringen gjorde, nemlig å gi en ekstra håndrekning til dem som trenger det aller mest, nå når strømprisene er ekstraordinært høye?

Statsminister Erna Solberg [10:33:13]: Det er riktig at i 2010 og 2011 lå prisen også på årsbasis betydelig høyere enn det den har gjort de siste årene, og der den lå før, og det den faktisk også så langt har gjort – altså høyere i form av over lengre tid. Derfor er det viktig å se i hvilket perspektiv og hvor lenge man har en høy pris.

Det kan være at det fortsetter å være høy pris, og da er det naturlig å se på spørsmål knyttet til hvordan vi gjør det. Vi økte f.eks. bostøtten generelt. Bostøtten i dag treffer f.eks. barnefamilieene mye bedre enn bostøtten gjorde tidligere, og med de forbedringer vi har gjort i bostøtten, treffer vi enda bedre dem som kanskje sliter aller mest med økonomien i Norge, og de familier som har lavest inntekt. Det betyr at bostøtte er et godt virkemiddel. Det var det vi gjorde i 2003, da vi foreslo øknin-ger i den borgerlige regjeringen den gangen etter at det hadde vært høy pris. Jeg avviser ikke at det er mulig å gjøre dette, men vi må altså se lengden av perioden. Det er ingen tvil om at i 2010 og 2011 var årsprisen på strøm betydelig høyere enn det den har vært så langt, og det har fått mye større innhugg i familienes økonomi.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:34:21]: Jeg er uenig i statsministerens beskrivelse av bostøtten, for bostøtten treffer nå smalere enn den gjorde tidligere, så det vil være færre som vil være omfattet av den.

Det som har vært mitt anliggende her i dag, har vært å forsøke å ta opp den bekymringen som mange opplever, når de opplever en situasjon der energiutgiftene stiger og er uoversiktlige framover, og opplever en utrygghet for om de klarer å betale den regningen som kommer om en måned eller to. Jeg hører statsministeren si at hun ikke vil utelukke det. Jeg kunne ønske at statsministeren ikke ventet til året var omme og man så varigheten til de høye strømprisene, som er varslet å være høyere i tiden framover.

Så prøver jeg en gang til: Vil statsministeren åpne for å komme med et ekstraordinært tiltak, før revidert nasjonalbudsjett, for å avhjelpe situasjonen, slik at de med høyest utgifter i forhold til inntekten sin, også kan betale energiregningene og ha det varmt gjennom vinteren?

Statsminister Erna Solberg [10:35:18]: Jeg har sagt at vi skal se på og følge med på situasjonen, og at vi ikke avviser dette. Vi har gjort et foreløpig tiltak. Det gjorde vi i budsjettet, fordi vi så at det kunne bli høyere priser i løpet av året. Derfor reduserte vi elavgiften. Det er 650 mill. kr, som på årsbasis er tatt ut av statsbudsjettet knyttet til nettopp dette. Det er en lettelse som familier allerede nå får på de regningene de har.

Presidenten: Me går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:36:01]: La oss snakke om dem som det er mest alvorlig for når vi har høy strømpris, nemlig de som har dårlig råd. I Norge burde det selvfølgelig være slik at ingen skal fryse fordi de ikke har råd til å betale strømregningen, men det som skjer, er at det er kaldt i Norge, og det er høy strømpris. For noen spiller det selvfølgelig ingen rolle – om de vil spare, kan de skru av oppvarmingen i innkjørselen til villaen – men for folk med dårlig råd er dette alvor. Noen skrur av strømmen i rom etter rom, i frykt for at regningen skal bli for stor.

Så er det altså mulig å gi trygghet for folk med lite penger. Som det allerede er nevnt i debatten her, ga regjeringer av ulik farge, både i 2003 og i 2011, en ekstra utbetaling til folk med bostøtte da strømprisene ble veldig høye. Jeg og statsministeren var inne på dette i erklæringsdebatten allerede i forrige uke, og da mente statsministeren at dette med en ekstra utbetaling til varme for folk med dårlig råd ikke hastet, fordi prisene ikke var på samme nivå som da den rød-grønne regjeringen gjorde dette i 2011. Men nå viser det seg at prisene denne vinteren ser ut til å være høyere enn da Erna Solberg selv gjorde dette i 2003. Når vi ser disse tallene, vil jeg utfordre statsministeren til å tenke over om hun ikke har dårligere tid enn det hun til nå har gitt uttrykk for – om ikke dette haster mer, og om ikke vi er i en situasjon som det er naturlig å sammenligne med 2011 og i hvert fall 2003, da Erna Solberg selv var med på dette.

Klarer man å gi én håndrekning, klarer man to, tenker jeg, og derfor lurer jeg på om statsministeren vil gjøre det samme som i 2003.

Statsminister Erna Solberg [10:38:01]: Jeg klarer å gi mange håndrekninger til folk som sliter – det er det vi gjør i statsbudsjettet vårt, det er derfor vi har mange målrettede tiltak for folk som har utfordringer i livet, så det skorter ikke på det. Derfor var det også slik at vi

foreslo en reduksjon i elavgiften, noe SV stemte imot. SV har jo systematisk vært for at prisene skal være høyere, ved å ha høyere elavgift gjennom flere statsbudsjetter, og i år valgte de ikke å bruke de 650 mill. kr som vi har tilbakeført til norske familier og norske forbrukere, som gjør at strømprisen deres blir litt lavere enn den ellers ville vært.

Så er jeg enig i at det er mulig å se på gode løsninger, men jeg er ikke enig i det regnestykket som jeg har sett at representanten Audun Lysbakken har i dagens VG, var det vel, hvor han mener at ved å inflasjonsjustere prisen fra den gangen frem til i dag er det den samme virkeligheten. For det er klart at realøkonomien har forandret seg betydelig for familier. Bare for f.eks. minstepensjonister har realøkonomien siden 2003 løftet seg med 45 pst. I nominelle kroner – hvis en skulle brukt det – hadde det reelt sett nesten doblet det man har i pensjon. Så innslaget med hensyn til familieøkonomien er litt annerledes med det prisnivået som er nå. Men jeg har sagt at vi er åpne for å se på ulike former for å målrette tiltak som kan bidra. Bostøtten har vi økt i årets budsjett, vi har senket elavgiften i årets budsjett, bl.a. for å bidra til at alle får lavere pris, og for at folk som har store boutgifter, skal få en noe bedre økonomi for bedre å kunne håndtere det.

Audun Lysbakken (SV) [10:39:43]: Jeg er glad for at statsministeren tar opp elavgiften, og det var jeg helt sikker på at hun kom til å gjøre. Poenget er at man må se den økonomiske politikken i en helhet.

For det første har statsministeren ikke redusert elavgiften, hun har økt den totalt sett i sin tid. Det er helt riktig at vi foreslo å videreføre den i 2019-budsjettet, akkurat som vi med stolthet står for økning av en del miljøavgifter fordi det er nødvendig for miljøet. Det kan man gjøre hvis man kombinerer det med en politikk for rettferdighet. Med vårt budsjettopplegg hadde folk med dårlig råd fått mye mer å leve av. Det hadde blitt økt bostøtte, det hadde blitt mer til uføre forsørgere, det hadde blitt økt barnetrygd, det hadde blitt mer til eldre med lave pensjoner, og det hadde blitt lavere skatt for vanlige folk enn med Erna Solbergs opplegg. Men når man fører en usosial økonomisk politikk, slår selvfølgelig avgiftsøkninger ut på en helt annen måte.

Så skjønner jeg at statsministeren mener at de fattige har det så mye bedre enn i 2003, og at vi ikke er i samme situasjon. Vel, det er 34 900 færre som får bostøtte nå, enn før Erna Solberg tok over.

Statsminister Erna Solberg [10:40:49]: Det er langt flere barnefamilier som sliter som i dag får det, fordi vi har gjort endringer i systemet. Vi har målrettet det bedre, og vi har sørget for å oppdatere inntektstallene – det er ikke to år gamle inntektstall som ligger til grunn –

sånn at ikke folk som faktisk har fått en betydelig inntektsforbedring, får bostøtte. Det er mer målrettet, og det er flere barnefamilier som faktisk får det.

Så er det enighet om mange av de tiltakene som representanten nevner, som er viktig. Det er derfor vi har økt bostøtten i årets budsjett. Det er derfor vi i budsjettforliket på Stortinget også har økt minstepensjonen. Minstepensjonen er betydelig økt i løpet av de siste årene. Det er derfor vi har lavere barnehageutgifter for dem som har lav inntekt i familien. Det er for å sørge for at barn kan gå i barnehage fordi det er et godt pedagogisk tilbud, men også fordi det er målrettet for de familiene som sliter mest. Og så er det også sånn at i budsjettforliket på Stortinget ble barnetrygden økt gjennom Kristelig Folkepartis aktivitet for å få det til. På alle disse områdene har vi styrket nettopp de områdene som er nevnt av spørreeren.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:41:57]: Dette er bare kreativ nytale. Man kan ikke sørge for at nesten 35 000 færre får bostøtte og så si at man har styrket ordningen. Det kommer bare på toppen av en rekke andre usosiale kutt under denne regjeringen. Vi har snakket om uføre forsørgere, vi kunne snakket om flere år med redusert kjøpekraft for eldre med lave pensjoner, vi kunne snakket om aleneforsørgere – listen fortsetter og fortsetter. Statsministerens omsorg for dem på toppen er grenseløs, mens folk med lite får betale.

Da er mitt spørsmål: Synes ikke statsministeren at hun har et ansvar nå – ikke om noen måneder, men nå – for å sørge for at de gruppene hun selv har sørget for at har lavere inntekt, ikke fryser i vinter?

Statsminister Erna Solberg [10:42:45]: Jeg har ikke sørget for at noen har lavere inntekt. Det er faktisk sånn at hvis man går inn og ser på inntektsutviklingen, er det riktig at det er noen grupper i lønnsutviklingen som har hengt etter. Men hvis man går på inntektsutviklingen og ser på overføringene og på skattesystemet – for vi har gitt skattelettelse – har alle inntektsgrupper fått løft i alle de ti desilene. Så det er en del av de bildene som tegnes, som altså ikke stemmer. Blant annet er det sånn at når vi gir skattelettelse, får folk bedre rom til det. Når vi har målrettede løsninger så utgiftene blir lavere – f.eks. til alle barnefamilier som har barn i barnehage, som nå får inntektsgradering som gjør at mange får gratis kjernetid og enda flere får lavere betaling – betyr det mindre utgifter på andre områder. Bildet representanten tegner, er feil. Vi gir mer målrettet til dem som har vanskeligere økonomi, særlig knyttet til barnefamilier. En av de gruppene som faktisk er løftet de siste

årene, er de pensjonistene som har lave inntekter, gjennom de direkte tilleggene som ble gjort i budsjettforliket.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:43:51]: Bildet jeg tegner, er korrekt. Det er ingen tvil om at en rekke grupper mennesker som har lite, har mindre enn de ellers ville hatt på grunn av Erna Solbergs politikk og ulike sosiale kutt. Jeg registrerer at statsministeren er uvillig til å gjøre noe nå, til tross for at det er nå folk kjenner på frykten for strømregningen. Det er for lenge å vente til revidert nasjonalbudsjett.

La meg spørre statsministeren om noe som henger sammen med dette. Gjennom nettavgiften får staten inn 400 mill. kr fra husholdningene. Det samles inn til energitiltak gjennom Enova, penger som skal gå til energieffektivitet og smarte energitiltak. Likevel ser vi at det bare utbetales 165 mill. kr til slike tiltak – tiltak som kunne betydd mye for mange nå som strømprisen er høy. Vil statsministeren nå sørge for at disse pengene blir brukt som de skal, og i sin helhet?

Statsminister Erna Solberg [10:44:54]: Vi vil selvfølgelig se på ulike tiltak innenfor Enova. Det er riktig at den ekstra halve øren som betales inn, bidrar til å gi Enova mulighet til å drive både veiledning og støttetiltak. Det er også viktig å huske at veiledningsbiten for hvordan man kan energiøkonomisere og -effektivisere i eget hus, er en viktig del av det – også for å kunne omstille seg til å bruke andre energikilder.

Vi har endret Enovas formål de senere årene til å være mer opptatt av klimatiltak og litt mindre av energiøkonomisering. Vi skal alltid passe på at penger går ut, men det er ikke slik at vi hvert eneste år bruker akkurat like mye penger. Enova gir ofte støtte over flere år, noe som bidrar til at man får tiltak som kanskje realiseres i litt ulike bølger av hvor fort og mye som skjer hvert eneste år.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:45:54]: Utfordringen er at under halvparten av de pengene som skulle gått til tiltak i husholdningene, blir brukt til det, og jeg vil utfordre statsministeren til å se på det raskest mulig.

La meg til slutt komme tilbake til situasjonen for dem med dårlig råd, for det er tydelig at statsministeren vil vente. Det er tydelig at hun mener de tallene som vi har sett i dag, at prisene er på et sammenliknbart nivå, til og med høyere enn i 2003, ikke er nok. Det er tydelig at hun mener at folk med dårlig råd har det for godt til at vi

skal gjøre noe med det nå. Da melder et spørsmål seg: Hvor høy må strømprisen bli for at folk med dårlig råd skal få hjelp til strømregningen av denne regjeringen?

Statsminister Erna Solberg [10:46:39]: Representanten legger meg en rekke synspunkter og meninger som jeg synes egentlig er litt under verdigheten til denne debattformen – det å si at jeg mener folk har så god råd at de ikke trenger pengene eller annet. Det mener jeg selvfølgelig ikke. Vi har en veldig aktiv politikk for fattigdomsbekjemping. Vi er mer opptatt av å bekjempe fattigdom enn å bekjempe økonomisk aktivitet og bedrifter, slik SV er. Vi er opptatt av å bekjempe fattigdom gjennom målrettede tiltak, ikke minst ved å sørge for at barn som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt, får et utgangspunkt som gjør at de kan klare seg, komme ut av en situasjon hvor de arver fattigdom, og over i en situasjon hvor de kan mestre livet sitt selv og få en helt annen utvikling.

En viktig del av det vi er blitt enige om på Granavolden, er å forsterke alle disse tiltakene rettet mot barnefamilier. Jeg synes at det å beskrive det som at vi ikke bryr oss om dette, både blir feil og er en betegnende og kalkulerende måte å drive politisk argumentasjon på. Vi er opptatt av det, og vi kommer også til – som jeg har sagt flere ganger før – å se på utviklingen i strømprisene og belastningen for familier med dårlig økonomi, for å se om vi skal gjøre noe med det.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgings-spørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:48:04]: Apropos kalkulerende argumentasjon: Statsministeren har brukt veldig mye tid her i dag på å angripe partiene som spør, i stedet for å svare på spørsmålene. Hun angriper Arbeiderpartiet for handlingsregel i stedet for å svare. Hun angriper Senterpartiet for elavgift i stedet for å svare.

Men det er nokså enkle spørsmål statsministeren blir stilt, og det er nokså frekt å si at denne regjeringen har redusert elavgiften, når denne regjeringen samlet sett har økt elavgiften med 36 pst. og den lille endringen de gjorde i høst, var en reduksjon av deres egen økning. Det er en samlet økning som er større enn den den rødgrønne regjeringen gjorde i et tilsvarende tidsrom. Før hun rekker å angripe Senterpartiet om det, vil jeg bare si at Senterpartiet reduserte enda mer i høst enn det regjeringen gjorde.

Men det er jo to enkle spørsmål her. Når folk har det vanskelig med store strømutgifter: Er det aktuelt å sette elavgiften ned i revidert nasjonalbudsjett? Er det aktuelt å innføre en støtteordning for dem som har det vanskeligst med store strømutgifter?

Statsminister Erna Solberg [10:49:12]: Jeg skjønner jo at det, med den profilen Senterpartiet har hatt i disse debattene, er vanskelig å bli møtt med opplysninger om sin egen tidligere stemmegivning og hva de har lagt inn i sine alternative budsjetter. Jeg skjønner at det er vanskelig å møte.

Jeg har svart at vi kommer til å se på utviklingen i strømprisene. Vi kommer til å se på om det er tiltak vi skal gjennomføre. Det vil vi komme tilbake til. Det har jeg vært åpen for. Det sa jeg i forrige uke, og det sier jeg i dag. Vi kommer også til å se på mulighetene for ulike tiltak. Vi kommer også til å se på størrelsesorden og hvor lenge prisen holder seg høy. Det kan være at vi over tid nå kommer til å ha høyere priser, rett og slett fordi tørkeåret i fjor, kombinert med mindre nedbør i fjellet i vinter, kan komme til å gjøre at dette varer lenger.

I fjor, i april, trodde vi at vi ville få betydelige problemer med for mye vann, for mye flom. Det viste seg å bli et helt annet år. Det er vanskelig å spekulere mange måneder fremover.

Presidenten: Me går til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [10:50:33]: På mandag kom Miljødirektoratet med en rapport som viser at Svalbard kan bli 10 grader varmere fram mot århundreskiftet hvis ikke verden kutter utslippene kraftig. Svalbard er allerede blitt 3 grader varmere siden 1970-tallet, og oppvarmingen skjer dobbelt så fort her som i resten av verden. Svalbard er Norges Tuvalu, den lille øystaten som merker klimaendringene aller først. De siste årene har flere mennesker på Svalbard blitt tatt av ras, økosystemene forvitrer, og rein, isbjørn og rype finner ikke mat lenger. Svalbard er i krise. Som Greta Thunberg, en av veldig mange ungdommer som er forbannet over politikernes klimasomling, sa i Katowice: Skal vi løse en krise, må vi behandle den som en krise.

Statsministeren har styrt Norge de siste fem og et halvt årene, og i disse årene har norske utslipp vært stabilt høyt. Mitt spørsmål er: Hva slags selvkritikk kan statsministeren ta på vegne av regjeringen når det kommer til Norges innsats for å hindre de klimaendringene som skaper den krisen som Svalbard-samfunnet nå står i?

Statsminister Erna Solberg [10:51:54]: Jeg er helt enig med representanten i at situasjonen på Svalbard er vanskelig. Den situasjonen på Svalbard er et eksempel på hva vi kommer til å møte av større utfordringer hvis vi ikke får tatt større grep, og om vi ikke når målene våre satt i Parisavtalen, og med de forsterkede målene som vi ønsker å ha. Det bør bekymre oss alle. For alle praktiske formål er det jo slik at vi også må bruke betydelig mer penger på å investere i Svalbard for å sikre boliger, for å sikre bosetting, for å sikre frølageret – mange

investeringer som denne regjeringen har tatt for å kunne opprettholde ting som blir påvirket av klimaendringene.

Når det gjelder ansvaret og hva vi gjør: Regjeringen har en offensiv klimapolitikk, vi jobber med å få til det store grønne skiftet. Vi ser at vi ikke minst innenfor transportsektoren og maritim sektor nå har store endringer på gang som gjør at vi får bedre løsninger knyttet til skipstrafikk, med mye lavere utslipp, men det er også nedgang i utslippene i transportsektoren. På kort sikt er en del av det knyttet til innføring av biodiesel. På lengre sikt er det nå de store skiftene – både den store elbilandelen og de endringene som er gjort i Stortinget gjennom de fire regjeringspartienes endringer i engangavgiften – som bidrar til at den norske bilparken har mye lavere utslipp enn det den tidligere hadde.

Det vi kommer til å fortsette å gjøre, er å jobbe målrettet med rammebetingelser for å få til både den økonomiske endringen i enkeltbransjer, sørge for å stimulere innenfor det som er kvotepliktig sektor til at vi skal være blant de aller mest klimavennlige i bruken av teknologi innenfor de bransjene vi har, og selvfølgelig gjennomføre det vi har sagt i Granavolden-plattformen: et 45 prosents kutt i utslippene fra ikke-kvotepliktig sektor.

Une Bastholm (MDG) [10:54:00]: Jeg vet ikke om statsministeren erfarer det samme som meg, men når jeg møter folk som ikke stort sett bruker tiden sin på politikk, så er de opptatt av politikere som kan innrømme feil, som gir andre rett, som kan se litt tilbake og kanskje se på egne forbedringer, og det jeg egentlig inviterte til en dans på her, var jo at man har styrt landet i fem og et halvt år, og utslippene står stabilt høyt. Jeg kan gi eksempler: Siden 1990 har europeiske utslipp gått ned med 22 pst., i Danmark og Sverige har de gått ned med 25 pst., i Norge – siden 1990 – har vi økt dem med 2,4 pst. Siden statsministeren tok over regjeringen i Norge, har vi gått marginalt ned, fra 54 mill. tonn i 2013 til 52,7 mill. tonn. Det holder ikke. Mitt spørsmål var egentlig om ikke statsministeren kan være enig med meg i at Norge ikke har gjort nok for å hindre de klimaendringene som fører til krisen på Svalbard.

Statsminister Erna Solberg [10:55:04]: Jeg er først og fremst glad for å høre – jeg tror det er første gang – noen fra opposisjonen innrømme at utslippene faktisk har gått ned i denne perioden. Jeg er glad for at vi endelig kan få konstatert at det har de gjort, for det har de nemlig gjort, i motsetning til det som ofte fremheves for øvrig.

Jeg er enig i at det finnes en del områder, som jeg tror vi alle skal tenke igjennom, som vi var overoptimistiske på, f.eks. hva det europeiske kvotesystemet ville gi

oss, da vi laget klimaforliket i 2007. Da anså vi at vi ville komme til å få en betydelig høyere kvotepris, på det nivået som vi nå ser, men der vi altså over lang tid ikke fikk til det teknologiske skiftet fordi kvoteprisen var for lav. I norsk klimapolitikk har kvoteprisen vært det styrende for klimainnsatsen knyttet til kvotepliktig sektor, i tillegg til det vi har gjort ved å endre Enovas innretning, slik at Enova nå i mye større grad gir støtte til tiltak for klimagassreduksjon også i industrien og for nye teknologier.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Une Bastholm.

Une Bastholm (MDG) [10:56:08]: Det som er fakta her, er at norske utslipp har gått fram siden 1990, og det er vesentlig på grunn av olje- og gassektoren. Vi har klart å kutte i en del andre sektorer, mens den har gått bitte litt ned siden 2013, sannsynligvis av samme grunn, nemlig hvordan aktiviteten på sokkelen endrer seg, og så har vi hatt en liten endring i transporten.

Svalbard er nå i krise, og hvis vi skal se litt framover, er det interessant også å vite mer om hvordan Norge kommer til å stille opp for Svalbard-samfunnet når det kommer til klimatilpasning. Det er jo også noe vi regner med at vi kommer til å måtte bruke mer penger på i Norge på fastlandet framover. Mitt spørsmål er da: Hva er regjeringens planer for å stille opp for Svalbard-samfunnet, som er sterkt rammet allerede av klimaendringene, og som kommer til å rammes mer av ras og forvitring av økosystemene?

Statsminister Erna Solberg [10:56:58]: Vi jobber mye med helhetlige strategier knyttet til den økonomiske aktiviteten på Svalbard, der vi trenger å finne andre ben å stå på når kulldriften nå opphører. Et av de tiltakene er f.eks. at vi nå har fått en folkehøyskole som bidrar til sysselsetting for lærerne, men også til aktivitet og opplæring knyttet til det. Så jobber vi mye med å bygge opp nye boliger på grunn av rasutsatte områder, med å kunne sikre boliger, med å sørge for å kartlegge. I løpet av de siste årene har vi brukt store ressurser på akkurat den typen tilpasning knyttet til klimaet på Svalbard, fordi vi er opptatt av at det skal være norsk bosetting, det skal være norsk økonomisk aktivitet, men den skal også være bærekraftig med hensyn til det sårbare miljøet, som alt som skjer på Svalbard skal være.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [10:57:58]: Det er ingen grunn for regjeringen til å være så selvtilfreds som jeg mener statsministeren er i klimaspørsmålet. Grunnen til at utslippene har gått ned minimalt, er at regjeringen

ikke har fulgt opp de vedtak Stortinget har gjort om å redusere bruken av palmeolje.

Men jeg vil takke Miljøpartiet De Grønne for et godt spørsmål. Rapporten om Svalbard viser hvilket alvor vi står overfor, hvilke klimatilpassinger vi er nødt til å forberede oss på, men vi må også bruke denne rapporten for å mobilisere mot de mest katastrofale klimaendringene.

Klimaet har ikke tid til nye utsettelse, men i forrige uke var det nettopp det vi fikk. Stortinget stemte ned 40 forslag fra Arbeiderpartiet og SV, til store protester både fra næringslivet og fra miljøbevegelsen. Begrunnelsen for dette var at regjeringen jobbet så mye med det selv.

Denne uken sendte Klimadepartementet over saker de har tenkt å legge fram for Stortinget denne våren. Svaret på det var null saker. Nå er det Ola Elvestuen som har fått erfare hvordan det er å være klimastatsråd i en regjering ledet av Erna Solberg. Stemmer det virkelig at regjeringen denne våren ikke kommer til å legge fram et eneste forslag for Stortinget om å redusere norske klimagassutslipp?

Statsminister Erna Solberg [10:59:08]: Vi jobber med en avtale med EU om hele klimapolitikken. Når det ikke er varslet til Stortinget at den nødvendigvis kommer nå – som jo er hele rammeverket – er det fordi vi er litt usikre på implementeringsfasen, om den kommer tidsnok til å bli levert til Stortinget for behandling denne våren.

Når det gjelder de 37 forslagene fra Arbeiderpartiet og SV, er sannheten om dem at det stort sett er forslag som er under arbeid, og noen av dem er faktisk gjennomført allerede. Det er fint å lage lister, men i substans er dette forslag som allerede er vedtatt, gjort noe med, er under utredning. Det er heller ikke grunn til å si at de da ble stemt ned, det oppfattes bare som at det er en markeringssak for Arbeiderpartiet for å vise at de også har en klimapolitikk.

La meg ta ett eksempel på dette. Det var forslag om at man skulle utvide forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 til å gjelde for midlertidige bygg, og at endringen skulle vedtas i løpet av 2020. Den endringen vedtok regjeringen i fjor sommer i en forskrift om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming i bygninger. Så man har forslag som allerede er gjennomført.

Presidenten: Ole André Myhrvold – til oppfølgings-spørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:00:31]: Funnene og scenarioene knyttet til rapporten om Svalbard er dramatiske. Regjeringen har den siste tiden etter framleggelsen av Granavolden-plattformen hatt en relativt høy og mørk retorikk knyttet til klimamål. Det vi hører

mindre om, er klimatiltak. Svalbard-rapporten understreker nettopp at det er det vi trenger. Vi trenger store tiltak, og vi trenger dem nå. Noen vil kanskje si at det har blitt en vane for Senterpartiet å etterlyse framdrift i det mye omtalte CO₂-fondet for næringstransport, men jeg kommer til å gjøre det igjen. Det hadde vært interessant å spørre statsministeren om hvorfor gode klimatiltak skrotes så fort de havner på klimaministerens bord, men jeg skal la det ligge. Men jeg vil spørre statsministeren om hun er fornøyd med framdriften og oppmerksomheten denne saken har fått, hvor man har snudd ryggen til et meget godt og praktisk gjennomførbart klimatiltak som ville gi store kutt, og nå står i en fastlåst situasjon som ikke fører noen vei.

Statsminister Erna Solberg [11:00:38]: Jeg har bare lyst til å understreke at jeg ikke er høy og mørk, jeg er litt blond og rund, og jeg tror heller ikke at jeg har vært så høy og mørk i den politiske argumentasjonen.

Når det gjelder CO₂-fondet, er det en idé fra næringslivet som er god, men de har noen forventninger som jeg mener det blir vanskelig for samtlige partier på Stortinget å innfri. For eksempel var utgangspunktet deres at alle CO₂-avgifter som kommer inn i statsbudsjettet, skulle føres inn i dette CO₂-fondet. Det hadde betydning at alle alternative statsbudsjetter hadde måttet tatt ut en betydelig inntekt som allerede ligger i budsjettene. Det er blant de tingene vi har diskutert, og vi har sagt at det i så fall må være økninger. Samtidig har regjeringen et prinsipp om at økningene skal tilfalle de samme sektorene, og vi har bl.a. sagt at for biltrafikken skal økningen ikke slå ut på pumpeprisen. Så det er viktig å få noen realistiske rammer rundt dette.

Vi har hatt en diskusjon om hvordan vi skal håndtere dette. Enova har et støtteregeime som er ESA-godkjent, og som kan fungere. Næringslivet ønsker en annen type modell for dette. Det vil i så fall medføre noe annet, men vi er åpne for å ha disse diskusjonene om hvordan vi får det til.

Presidenten: Ole André Myhrvold – til oppfølgings-spørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:02:44]: Jeg registrerer at vi ikke fikk noe svar på spørsmålet om CO₂-fond i dag heller, og vi kommer nok tilbake til det.

Men jeg vil følge opp med noe som også handler om klima. Regjeringen har sagt at klimapolitikken skal gjennomsyre hele regjeringens politikk. Hvert år får Oljedirektoratet et tildelingsbrev fra regjeringen. Nå ser vi at under Fremskrittspartiets olje- og energiminister er hensynet til klima fjernet fra Oljedirektoratets prioriteringer i tildelingsbrevet. Hvordan henger det sammen med at klimapolitikken skal gjennomsyre alle felt av po-

litikken, når Oljedirektoratet, som er et av de viktigste direktoratene her i landet, ikke har mandat for klima?

Statsminister Erna Solberg [11:03:32]: Oljedirektoratet har et mandat for å gjennomføre vår oljepolitikk. Oljepolitikken vår er klimabasert, ikke minst på nye teknologier. I begynnelsen av forrige periode hadde regjeringen en gjennomgang av de utrolig lange påleggene alle etater fikk, med rapportering på ulike deler, som man gjorde en modernisering av for å gi bedre styringsområder. Det er fortsatt sånn at man skal styre etter miljø og miljøhensyn. Det er ikke sånn at regjeringen ikke har klimapolitikken med seg i forbindelse med oljepolitikken, men den styres jo etter de store rammebetingelsene, først og fremst etter CO₂-pris, avgiftslegging og kvotesystemet.

Presidenten: Me går til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:04:38]: Sist uke spurte jeg Siv Jensen hva regjeringen vil gjøre med de skyhøye strømprisene. Jensen sa at skatteletten gjør at folk har råd til å betale. Det som da sies, er at folk skal betale økende strømregninger med gamle skattelett som først og fremst har gått til de rikeste i landet. I virkeligheten kan januar-regningen på strøm øke mer for en vanlig familie enn hva de har fått tilbake på skatten fra Solberg-regjeringen.

Vi har en regjering som åpner for å bruke 20 mrd. kr under streken, dvs. utenom prioriteringene som er i statsbudsjettet, men ikke én krone for å hjelpe folk som sliter med strømprissjokket. Nå går strømprisene i taket på grunn av økt CO₂-avgift på strøm fra kull og gass i EU. Det er litt rart, for norske kraftprodusenter betaler ikke ett øre i CO₂-avgift. De bruker heller ikke ett gram kull. Forklaringen er at vi importerer europeiske strømpriser gjennom utenlandskabler – kabler som Erna Solberg vil ha enda flere av, én til Tyskland, én til England i tillegg til NorthConnect som nå konsesjonsbehandles.

Så har regjeringen gått imot alle våre forslag som kan hjelpe på den økende strømprisen. De stemte imot å stanse NorthConnect i fjor. Nå sier Arbeiderpartiet i media nei til nye utenlandskabler før vi har høstet erfaringer med dem som er under bygging, dvs. til England og Tyskland. Kan Erna Solberg bekrefte at det er dette de andre partiene og regjeringen har gått med på i ACER-avtalen, altså først høste erfaringer med nye kabler før man eventuelt sier ja til NorthConnect?

Statsminister Erna Solberg [11:06:35]: For det første er det helt riktig, og det har jeg lyst til å si, at vi nå har en kvotepris på CO₂ som er betydelig høyere. Det er viktig av klimahensyn. Det er viktig for å gjøre ny teknologi lønnsom, og det er noe jeg har opplevd at alle

partier i Norge har vært opptatt av at skulle skje for å kunne realisere ny teknologi.

Så har den et overslag i kraftprisen, for det er marginalprisen på kraft som uansett blir prissettingen for kraften også innenfor det nordiske kraftmarkedet, som vi er en del av. Også lenge før kablene ble bygget, var vi en del av det, og det vil slå ut på det.

På den andre siden har vi bl.a. skjermet norsk kraftkrevende industri og arbeidsplassene der gjennom å ha en kompensasjonsordning for høy CO₂-pris, som ligger inne i systemet, og som gjør at vi fremover sannsynligvis vil måtte budsjettere med høyere kompensasjon til norsk kraftkrevende industri for å sikre dem i denne sammenheng.

Vi har ikke sagt at vi ikke er villig til å se på løsninger. Vi startet med å redusere elavgiften i høst fordi vi så at det kunne bli utfordringer knyttet til høyere kraftpris. Derfor har vi allerede redusert noe av den regningen. Jeg har sagt nå at vi kommer til å se på spørsmål knyttet til hvor lenge dette varer, og hvor stor belastning det er for familieøkonomien, for å vurdere endringer fremover. Det er en vurdering som vi nødvendigvis må bruke litt tid på, også for å se de viktigste virkemidlene knyttet til dette.

Når det gjelder spørsmålet om selve avtalen om konsesjonsbehandlingen, har vi sagt at vi skal se på de samfunnsøkonomiske analysene knyttet til hvordan en ny kabel kommer til å virke inn. Det er en del av den avtalen vi gjorde med Arbeiderpartiet, og det skal vi gjøre før konsesjonsbehandlingen er ferdig.

Bjørnar Moxnes (R) [11:08:42]: Det er bra at statsminister Solberg åpner for gjennomslag for det Rødt foreslo i forrige uke, altså å hjelpe dem som sliter mest med strømmregningen. Men det var ikke noe særlig utfyllende og presist svar på spørsmålet mitt, som gjaldt om det skal eller ikke skal høstes erfaringer med planlagte kabler som er under bygging, før man eventuelt sier ja til NorthConnect. Det sier Arbeiderpartiet i media ligger i avtalen som regjeringen har signert. Vi må få et klart svar fra Solberg på om Arbeiderpartiet bløffer i media, eller om de har rett. Det må det være mulig å få et tydelig svar på.

For øvrig er klimaargumentet for strømeksport bare en bløff, for vi eksporterer jo klimavennlige metaller og mineraler produsert på norsk vannkraft. Det er mye mer miljøvennlig – altså å foredle den, noe som er viktig for å bidra i klimadugnaden – enn bare å sende strømmen rett ut som en råvare og bygge enda flere kabler, som vil gi mer import av europeiske strømpriser, noe som igjen på sikt kan slå beina under industrien som produserer metaller på en miljøvennlig måte.

Statsminister Erna Solberg [11:09:50]: Jeg tror representanten undervurderer både hva innelåst norsk kraft hadde betydning i form av varierende kraftpriser for norsk kraftkrevende industri, større grad av usikkerhet for produksjon og hvilke kraftpriser man måtte leve med, hvis man hadde et innelåst norsk energimarked uten å ha kabler eller muligheten for å jevne ut for vintertoppene. NVE har jo vist at vi kunne hatt to–tre ganger så høye vinterpriser som det vi har hatt, og det ville slått veldig sterkt ut for arbeidsplassene i kraftkrevende industri, gjort det vanskeligere å ha langsiktige kraftkontrakter for industrien fordi markedet hadde måttet prise inn den typen kostnader. Da vi diskuterte utviklingen av kabler, var det derfor en ganske klar beskjed bl.a. fra Norsk Hydro og andre selskaper som er kraftkrevende, om at de ikke opplevde dette som en utfordring. De opplevde det som et gode at vi skulle gjøre disse endringene, nettopp fordi det bidrar til å stabilisere. I tillegg bidrar det til å utløse enda mer av den fornybare kraften i Norge, som det ellers ikke ville blitt investert i, fordi man ikke hadde noe marked å gå til.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:10:57]: Dette er jo en ren stråmann, og det vet Erna Solberg godt. Det forklarte representanten Arnstad grundig i forrige runde. Ingen partier er for å kutte alle kabler. Det har aldri vært foreslått. Vi har hatt kabler til Sverige siden 1960-tallet. Vi snakker om nye kabler for strøm til henholdsvis England, Tyskland og Skottland, som ifølge NVEs analyser vil øke strømprisen – naturligvis – for det er dyrere strøm i Europa, ikke minst i Storbritannia og Skottland, enn i Norge.

Spørsmålet er om vi skal høste erfaringer med disse to kablene, noe som Arbeiderpartiet påstår ligger i avtalen med regjeringen, før man eventuelt sier ja til NorthConnect, som vil gi enda mer eksport og støvsuge Vestlandet for kraft, eller om man ikke skal gjøre de erfaringene før man sier ja til NorthConnect. Jeg vil ha et svar på hva som ligger i avtalen. Stemmer det eller stemmer det ikke at man skal høste erfaringer før man behandler NorthConnect?

Statsminister Erna Solberg [11:11:59]: Det er helt klart at vi skal gjøre alle de samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderingene, gitt at vi får to nye kabler, som gjør at vi da høster erfaring med hvordan energimarkedene utvikler seg, og hvordan to nye kabler vil kunne påvirke dette, før vi er ferdige med behandlingen av NorthConnects konsesjonssøknad.

Det er riktig at jeg hører at alle har vært for kabler. Man har vært for det nordiske energimarkedet. Men det

er altså det nordiske energimarkedet, ikke kablene vi bygger – som for øvrig ikke er ferdige – som i dag bidrar til at vi har en marginalpris som allerede også er knyttet til det europeiske markedet. Man må ikke på den ene siden argumentere mot dagens situasjon med kabler som ikke er ferdige eller tilkoblet, og på den annen side si at man er for alle de gamle kablene. Det henger ikke på greip.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:13:06]: Senterpartiet i regjering endret loven og gjorde at det ikke var mulig å få bygd ut NorthConnect-kabelen. Da Erna Solberg ble statsminister, foreslo man å endre loven igjen, og det har gjort det mulig å bygge ut NorthConnect-kabelen.

I forrige uke hadde jeg et møte med ledelsen i Bygma Group, en stor industriaktør i Norge. Noe av det de var mest bekymret for, var nye utenlandskabler. Tidligere har jeg hatt møte med Norske Skog, og det de var mest bekymret for og tok opp direkte, var diskusjonen om NorthConnect. Norsk industri er bekymret for det.

Det har vært en helt konsekvent politikk fra regjeringens side at man har ønsket økende strømpris. Energiforbrukeren sa rett ut i 2016 at det var et mål med økt strømpris. Man har økt elavgiften. Det er et faktum at avgiften har økt med 36 pst. Så har man fjernet utjevningsordningen på nettleie. Før hadde man en tilskuddsordning for nettleie som gjorde at de som hadde høyest nettleie, skulle bli kompensert for det, sånn at ingen skulle få en urimelig høy strømpris.

Synes Erna Solberg det var et godt grep at man fjernet utjevningsordningen for nettleie, noe som gjør at mange får en mye høyere strømpris enn de hadde før?

Statsminister Erna Solberg [11:14:10]: En av de store tingene vi har gjort de siste årene, er å bygge ut utrolig mye mer nett i Norge. Mye av det ble iverksatt på slutten av Bondevik II-regjeringen og i den rød-grønne perioden. Det har vært veldig viktig for å sørge for at vi ikke har innelåste områder med dårlig tilgang på kraft. Jeg husker veldig godt hvordan krisen var i 2010–2011, hvor særlig Trøndelag og Møre og Romsdal hadde en helt annen prissone og en helt annen pris på kraft enn resten av landet. Nå er Norge bygget sammen igjen til ett Kraft-Norge fordi vi har bygget dette. Det gjør bl.a. at nettleien blir betydelig høyere, fordi vi betaler for store utbygginger som har vært nødvendige for å bygge ut aktiviteten.

Vi har vært opptatt av, og det ligger i Granavolden-plattformen, at vi også skal se på områder for å kunne utjevne med tanke på nettleie framover. Vi skal se på de

løsningene, men samtidig er det viktig at vi sørger for at nettselskapene drives effektivt, og det er betydelige penger å hente for forbrukerne på at nettselskapene driver effektivt. Det er godt dokumentert.

Presidenten: Då går me til det siste hovudspørsmålet.

Lise Christoffersen (A) [11:15:37]: Statsministeren understreker stadig behovet for sosial bærekraft og påstår at regjeringas politikk bidrar til det. Men hverdagen oppleves vel verken særlig sosial eller spesielt bærekraftig for de titusenvis av syke mennesker som nå rammes av nedskjæringene i arbeidsavklaringspenger. Mange er blitt kastet ut av ordningen uten varsel, pengene bare forsvant. Mange er langt fra ferdig avklart til verken trygd eller arbeid, men får ikke forlengelse. Det har særlig rammet folk i alderen 40–60 år, og selv Nav er overrasket over den store nedgangen i antallet – 16 700 færre – etter at de nye innstramningene trådte i kraft 1. januar i fjor. Ifølge Nav er det allerede nå klare tegn til at det blir flere på uføretrygd, færre med overgang til jobb, flere som fortsatt har nedsatt arbeidsevne, men som ikke får arbeidsavklaring. I tillegg er det vel ganske tøft å bli henvist til sosialhjelp eller privat forsørgelse når man er syk – tære på sparepenger, frykte å måtte selge huset.

Mitt spørsmål er følgende: Mener statsministeren fortsatt at regjeringas kutt i arbeidsavklaringspenger var en god idé, når hun ser konsekvensene dette har fått for syke mennesker, som antakelig hadde det vanskelig nok fra før?

Statsminister Erna Solberg [11:16:59]: Jeg mener at det har vært en utfordring i AAP-ordningen at folk har blitt oppbevart og ikke oppfulgt. Med de endringene som er gjort, er det kommet et klart pålegg om å følge opp betydelig sterkere, få et kortere og tettere løp for mottakere av AAP. Den lange perioden har bidratt til at folk har blitt gående for lenge uten at de har fått oppfølgingstiltak. Det skal vi nå snu på. Vi har erfaring for at jo lenger en person er borte fra arbeidslivet, jo mindre sannsynlig er det at vedkommende kommer tilbake igjen i jobb. For den enkelte vil det være en stor fordel at denne perioden ikke blir lenger enn høyst nødvendig. Derfor er det å få tidlig oppfølging og avklaring et gode for den enkelte, og det er viktig som en hovedregel.

AAP skal være en midlertidig ytelse. Det skal ikke være en varig ytelse. Det skal være en ytelse som man har under oppfølging og avklaring, men det skal ikke være noe man har over lang, lang tid. Selv etter regelendringene vil det være mulig å motta sykepenger og arbeidsavklaringspenger i inntil seks år. For de aller fleste kommer det til å være en lang nok periode. Etter vår vur-

dering er det å sette en endelig grense for hvor lenge det er mulig å motta midlertidig inntektssikring fra AAP, viktig. For dem som er varig syke, er det ikke AAP som er løsningen, det er faktisk uføretrygd som er løsningen på det. Da er det viktig å få avklart til det på et tidligere tidspunkt.

Lise Christoffersen (A) [11:18:34]: Jeg takker for svaret. Jeg er for så vidt ikke uenig i at tidlig oppfølging og avklaring er et gode, også for dem som skal over på trygd, men da kunne en i det minste vente at vi så en kraftig styrking av Nav. Men også der kuttes det – 300 mill. kr hittil i såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt – og det har så langt bare ført til lengre saksbehandlingstid. I tillegg kuttes det i de tiltakene som skal få folk tilbake i jobb. Kutt i stønad, kutt i saksbehandling, kutt i tiltak – hvordan mener statsministeren at denne sammenhengende rekken av kutt skal få flere folk raskere tilbake i arbeid eller raskere over på trygd?

Statsminister Erna Solberg [11:19:18]: Representanten unnlater å ta med påplussingene som er gjort til Nav for ulike tiltak som er gjennomført, og som f.eks. er knyttet til det å være psykisk syk, kunne være i arbeid og følges tettere opp i den såkalte IPS-modellen, som er en av de tingene vi styrker. Rekken er ikke slik at det er store kutt i Nav totalt sett når det gjelder ansatte, men det er mye mer målrettede tiltak for grupper, for å få folk raskere tilbake igjen i jobb. Vi har en ungdomssatsing som følges opp mye mer systematisk enn det ble gjort tidligere, for å forhindre at ungdom havner i en langvarig situasjon der de står utenfor. Jeg mener at vi følger opp bedre.

Jeg skjønner at det er vanskelig når man går ut av en ordning og er usikker på hvordan livet kommer til å være videre, men AAP skal være en midlertidig løsning, ikke langtidsoppbevaring av folk. Vi skal ha enda bedre oppfølgingstiltak, noe vi styrker Nav for å gjøre, på områder og tiltak.

Presidenten: Det vert opna for oppfølgingsspørsmål – først Rigmor Aasrud.

Rigmor Aasrud (A) [11:20:34]: Jeg har hørt på hva statsministeren svarer til representanten Christoffersen. Jeg har lyst til å utfordre statsministeren til å fortelle oss hva som er hennes håndsrekning til de kreftpasientene som nå har gått på AAP i noen år og plutselig over natta står der uten inntekt.

Statsminister Erna Solberg [11:20:57]: Det er en grense for hvor lenge man har AAP – den grensen kunne også kommet etter fire år. Så det er ikke forskjell om grensen kommer et år i forskjell. Med Arbeiderpartiets opplegg kan man retorisk stille seg spørsmålet: Hva vil

svaret være hvis man fortsatt er kreftsyk etter å ha vært fire år på AAP istedenfor å ha vært tre år på AAP?

Det vi gjør, er å styrke tiltakene for å kunne være i en kombinasjon av arbeid og på støtteordninger. Det vi gjør, er å sørge for bedre oppfølging på et tidligere tidspunkt. Men så vil vi alltid se på om det er enkeltgrupper som har helt særlige forhold, f.eks. at de fortsatt er under behandling, for å se på det.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [11:21:37]: Jeg registrerer at ledelsen i Nav har beklaget at veldig mange har mistet inntekten sin over natten. Tar ledelsen i Nav feil når de beklager det, eller er det regjeringens politikk som har ført til at Nav-ledelsen må beklage det som nå skjer?

Statsminister Erna Solberg [11:22:00]: Jeg kjenner ikke til at Nav-ledelsen har beklaget at folk mister inntekt. Det har alltid vært slik at når AAP-perioden er over, vil man gå over på andre tiltak. Det som er utfordringen, er at man ikke har vært god nok til å følge opp AAP-klienter i løpet av den perioden man er på AAP. Derfor har man ventet for lenge. Det betyr at det blir vanskeligere og vanskeligere å føre folk tilbake til arbeid. Det har vi satt oss som mål å gjøre noe med, med en tydeligere og sterkere oppfølging fra dag én når en er på AAP, for å kunne få folk tilbake igjen til arbeid.

Presidenten: Den munnlege spørjetimen er no over, og vi går over til den ordinære spørjetimen.

Sak nr. 2 [11:22:48]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det vert ei rekkje endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanhengen til den elektroniske lista i salappen.

Endringane var desse:

Spørsmål 3, frå representanten Åslaug Sem-Jacobsen til kultur- og likestillingsministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 5, frå representanten Marit Knutsdatter Strand til kunnskaps- og integreringsministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 6, frå representanten Martin Henriksen til kunnskaps- og integreringsministeren, vil verta svara på av helseministeren på vegner av kunnskaps- og integreringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, frå representanten Jan Bøhler til kunnskaps- og integreringsministeren, vil verta svara på av helseministeren på vegner av kunnskaps- og integreringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 9, frå representanten Per Olaf Lundteigen til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til justis- og innvandringsministeren som rette vedkomande. Spørsmålet vil verta teke opp av representanten Sigrid Simensen Ilsøy. Etter oppmoding frå justis- og innvandringsministeren vert dette spørsmålet flytta og svara på før spørsmål 15, som skal svarast på av same statsråd.

Spørsmål 12, frå representanten Sigbjørn Gjelsvik til utanriksministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då utanriksministeren er bortreist.

Spørsmål 14, frå representanten Nina Sandberg til forskings- og høgare utdanningsministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:23:27]: «Nordby shop-pingsenter hadde rekordomsättning på 4,5 mrd. kroner i 2018 og omtales av senterlederen som "Norges største kjøpesenter". Både dette og flere andre gigantsentre langs svenskegrensa har planer om kraftig utvidelse. Til tross for at arbeidsplasser og store investeringar i norsk bryggerinæring har gått tapt, har Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti valgt å opprettholde den kraftige avgiftsøkningen på ikke-alkoholholdige drikkevarer fra 2017.

Vil statsråden ta initiativ til å senke avgiften?»

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Siv Jensen [11:24:09]: Som en del av budsjettforliket om 2018-budsjettet mellom daværende regjeringspartier Kristelig Folkeparti og Venstre ble avgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer økt fra 1. januar 2018. Avtalen ble fremforhandlet i Stortinget, og avgiftsøkningen var ikke en del av regjeringens budsjettforslag.

For 2019 er avgiften på sjokolade- og sukkervarer redusert til prisjustert 2017-nivå. Det vil gjøre grensehandel og netthandel av slike varer mindre lønnsomt.

Når det gjelder avgiften på alkoholfrie drikkevarer, er avgiftssatsen reelt sett uendret fra 2018. Det betyr ikke at regjeringen ikke tar bekymringene til drikkevarebransjen på alvor. Den 16. november i fjor oppnevnte regjeringen et hurtigarbeidende utvalg som skal foreta en helhetlig vurdering av avgiftene på både sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer. En sentral oppgave er å vurdere om avgiftene i større grad enn i dag kan utformes slik at de tar hensyn til helse- og ernæringsmessige forhold. Utvalget skal også se på avgrensningene av avgiftsplikten.

Det er viktig for regjeringen at også næringen er inkludert i dette arbeidet. Utvalget er derfor bredt sammensatt, med representanter fra arbeidstakere og arbeidsgivere samt medlemmer med helsefaglig, juridisk og økonomisk ekspertise. Utvalget har fått frist til 1. april for å levere sin innstilling, slik at vurderingene kan inngå i statsbudsjettet for 2020.

I et anmodningsvedtak har Stortinget bedt regjeringen om å utrede en reduksjon av særavgiften på alkoholfrie drikkevarer slik at avgiften differensieres ut fra sukkerinnhold. Utgangspunktet er modellene fra Storbritannia, Irland og Finland. Også dette er utvalget bedt om å se nærmere på. Det er ikke naturlig å gjøre endringer i avgiften på alkoholfrie drikkevarer før utvalgets anbefalinger foreligger.

Ut fra representanten Gjelsviks spørsmål kan man få inntrykk av at grensehandel i hovedsak skyldes den norske avgiften på alkoholfrie drikkevarer. Prisdifferansen mellom Norge og Sverige påvirkes selvsagt av avgiftsforskjeller, men også andre forhold har betydning, som endringer i valutakurs og det generelle kostnadsnivået i landene. Også faktorer som tilgjengelighet og at folk synes det er hyggelig med en tur, har betydning for grensehandel.

Et forhold som særlig bidrar, er tollmurene på landbruksvarer, men jeg regner ikke med at representanten Gjelsvik er så bekymret for grensehandelen at han vil senke tollmurene. Men det hadde nok hjulpet.

En stor del av grensehandelen omfatter matvarer som i liten grad er ilagt særavgifter, bl.a. kjøtt. Statistisk sentralbyrå har tidligere anslått at rundt halvparten av grensehandelen er kjøp av matvarer. Toll medfører normalt dyrere varer og dårligere utvalg for forbrukerne. Høye tollbarrierer bidrar dermed betydelig til dagens grensehandel.

Jeg tror ikke representanten Gjelsvik kommer til å foreslå reduserte tollsatter på matvarer. Men når Senterpartiet samtidig foreslo å øke avgiftene på alkohol og tobakk for 2019, fremstår representantens bekymring litt hul.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:27:12]: Statsråden snakker seg jo vekk fra det som er det konkrete spørsmålet knyttet til den avgiften som hun selv har vært med på et kraftig avgiftshopp for, avgiften på ikke-alkoholholdige drikkevarer.

Jeg vil vise til hva Fremskrittspartiets landsmøte, med Fremskrittsparti-lederen, uttalte i april i fjor knyttet til den konkrete avgiften. En sier altså:

«Grensehandelen vil øke som en effekt av avgiftsendringen. Staten og næringslivet vil da tape milliarder av kroner hvert år på grensehandel.»

En sier også at avgiftsøkningen kan føre til at «bryggerier må legge ned, eller redusere produksjonen sin», og at denne avgiftsøkningen vil ramme lavinntektsfamilier hardest.

Det er altså den konklusjonen som Fremskrittspartiets landsmøte hadde. Gjelder ikke den lenger? Er det sånn at resolusjoner fra landsmøter i Fremskrittspartiet skal utstedes med «holdbar til utgangen av landsmøtet», og ikke ha noen styring for regjeringens politikk?

Statsråd Siv Jensen [11:28:13]: Jeg snakket meg ikke vekk fra spørsmålet, jeg svarte på det. Jeg svarte på hva som har vært gjort med både sjokolade- og sukkevareavgiften og avgiften på alkoholfrie drikkevarer, at vi har satt ned et utvalg som skal gå gjennom dette, slik at vi har muligheten til å hensynta dette i statsbudsjettet for 2020. Dette utvalget er bredt sammensatt og har fått som mandat å følge opp flere av de anmodningsvedtak som Stortinget selv har fattet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:28:41]: Avgiftsøkningen kunne altså komme som et avgiftssjokk med noen få ukers varsel, men det å vurdere hva som da skal skje, etter at en ser konsekvensene, med tapte arbeidsplasser, tapte investeringer, skal altså skyves ut i tid. Det skjedde ingenting i revidert nasjonalbudsjett for 2018, som finansministeren la fram, det skjedde ingenting med hensyn til avgiftskutt i statsbudsjettet for 2019. Så viser en til et utvalgsarbeid. I utvalgsarbeidet, med det mandatet som ligger der, skal en bl.a. vurdere større omlegginger av avgiftene, og en skal også vurdere nye avgifter. Det står ikke ett ord der om at en skal redusere avgiftene. Når en også ser et mandat for omlegging av moms-systemet, har altså finansministeren instruert utvalget til også å legge fram forslag om økte avgifter for at en kan redusere skattene for dem som har mest fra før.

Hvor hen blir det av det sosiale perspektiv med en slik politikk som dette?

Statsråd Siv Jensen [11:29:42]: Jeg tror jeg skal minne representanten Gjelsvik på at det han nettopp sa, er feil. I statsbudsjettet for 2019 foreslo regjeringen å reversere avgiftsøkningen på sjokolade- og sukkervarer, og i den forbindelse varslet vi også at vi ville sette ned dette utvalget, nettopp for å gå gjennom innretningen på dette.

Disse avgiftene har vært en utfordring for mange vekslende regjeringer over veldig mange år. Derfor var det naturlig å sette dette ned som et bredt sammensatt utvalg, der partene i næringslivet også er med. Det er de som har skoen på og kjenner hvor den trykker, det er de som kjenner hvor utfordringen er. Da mener jeg at det er det beste utgangspunktet vi kan ha for å se på hvordan disse avgiftene skal være innrettet for fremtiden.

Når vi får utvalgets svar 1. april, vil det være et godt grunnlag for de vurderingene regjeringen må gjøre for hele det samlede skatte- og avgiftsopplegget som vil bli lagt frem i statsbudsjettet for 2020.

Spørsmål 2

Svein Roald Hansen (A) [11:30:44]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Storebrand har i sin investeringspraksis planlagt gradvis å redusere kullkriteriet til 5 pst. i 2026. Under behandlingen av stortingsmeldingen om pensjonsfondet ba Stortinget regjeringen vurdere om kriteriene for uttrekk av kullselskaper fra SPUs investeringsportefølje på 30 pst. er tilstrekkelig for å ekskludere selskaper med betydelig kullrelatert virksomhet.

Vil statsråden vurdere å la pensjonsfondet følge Storebrands eksempel?»

Statsråd Siv Jensen [11:31:14]: I forbindelse med behandlingen av meldingen Statens pensjonsfond 2018 fattet Stortinget et anmodningsvedtak om å vurdere om dagens kriterier for utelukkelse av kullselskaper fra SPU er tilstrekkelige, med tanke på å ekskludere selskaper med en betydelig kullrelatert virksomhet.

Norges Bank har i brev til Finansdepartementet 25. oktober 2018 og 14. desember 2018 gjort rede for sitt arbeid med det produktbaserte kullkriteriet samt anslått omfanget av kullrelatert virksomhet som fondet fortsatt er investert i.

Departementets vurderinger av kullkriteriet vil legges frem for Stortinget i meldingen Statens pensjonsfond 2019 til våren.

Svein Roald Hansen (A) [11:32:01]: Det var prosedyren, men ikke noe om hva finansministeren selv har av synspunkter på om man bør redusere. Da Norge innførte kullkriteriet, var vi i front internasjonalt, og mange fond har siden fulgt etter, som Storebrand nå er et eksempel på. Jeg tror dette er viktig, for verdiene av aksjer i kullrelaterte selskaper vil sannsynligvis synke jo flere fond som gjør som Storebrand, og trekker seg ut. Tyskland har nå vedtatt å fase ut all kullkraft i løpet av relativt kort tid. Det vil også bidra til at verdien av aksjer i den type virksomhet vil bli lavere. Så rett og slett ut fra det å beskytte fondets verdier håper jeg finansministeren ser behovet for å stramme til i kullkriteriet.

Statsråd Siv Jensen [11:33:08]: Representanten Hansen må gjerne kalle dette for prosedyrer, men han vet utmerket godt at vi har en årelang praksis for å følge opp vedtak gjort i forbindelse med behandlingen av én

fondsmelding grundig og skikkelig, slik at vi kan utkvit-
tere det på en god måte i den etterfølgende meldingen.

Som jeg sa i mitt første svar, har jeg tenkt å gjøre det
også denne gangen, og svarene og vurderingen som re-
gjeringen gjør av dette, kommer i fondsmeldingen, som
er varslet om noen uker.

Svein Roald Hansen (A) [11:33:35]: Da får vi vente i
spenning på finansministerens svar i meldingen. Jeg
tror i hvert fall jeg fra Arbeiderpartiets side kan varsle at
vi vil ønske å stramme til i kullkriteriet når meldingen
behandles, og da håper jeg at vi kan få finansmi-
nisterens og hennes regjeringspartners støtte til det.

Statsråd Siv Jensen [11:33:58]: Jeg noterer meg det
representanten Hansen sier, og lover å følge opp det an-
modningsvedtaket Stortinget har gjort.

Spørsmål 3

Fra representanten Åslaug Sem-Jacobsen til kultur-
og likestillingsministeren:

«Mener statsråden det er riktig at de nasjonale ama-
tørteaterorganisasjonene skal motta driftstilskudd ba-
sert på syv år gamle tall (fra 2012) uten å måtte doku-
mentere omfanget av teateraktiviteten i dag, og hvis nei,
vil statsråden da ta initiativ til å endre på tildelingskrite-
riene?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 4

Geir Pollestad (Sp) [11:34:18]: «Gjennom økte kvo-
ter, økte konsesjonsgrenser og omlegging av tilskudd
har dagens regjeringspartier bidratt til en situasjon
med overproduksjon i jordbruket. I tillegg kommer
innrømmelser i ulike handelsavtaler som gir et krym-
pende marked for norske landbruksvarer.

Hvilke grep vil statsråden ta for at landbruket kan
oppnå den balansen i markedet som er helt avgjørende
for en lønnsom og bærekraftig matproduksjon?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:34:48]: Som repre-
sentanten Pollestad riktig peker på, er det for tiden
overproduksjon i flere sektorer i jordbruket. Årsakene
til det er flere ting. Gode inntektsmuligheter over flere
år har bidratt til investerings- og produksjonsvilje i
landbruket selv. Den økte produksjonen har vært en
ambisjon for et samlet storting i flere år, og jeg tror nok
særlig Senterpartiet har vært opptatt av det. Vi ser at et-
terspørselen etter viktige produkter fra det norske jord-
bruket bremser opp og delvis faller akkurat nå. Det er

en krevende situasjon for landbruket. Det gir et betyde-
lig press på inntektene, og alle taper på det.

Så er det riktig at både forrige og denne regjering må
ta et visst ansvar for denne situasjonen. Det er ikke riktig
at økte kvotegrenser for melk bidrar. Alle som øker pro-
duksjonen, må kjøpe kvote fra noen andre, og samlet
kvotevolum settes etter råd fra markedsregulator og fag-
lagene.

Konsesjonsgrenser er et strukturvirkemiddel. Øk-
ningen for kylling ble gjort da markedet var i sterk vekst.
Etter det opplevde dette markedet en kraftig reduksjon i
etterspørselen i forbindelse med narasindebatten. Han-
delsavtaler, både under denne og under forrige regje-
ring, virker også inn. Det samme gjør arbeidet for å redu-
sere matsvinn. Derfor er antakelig utviklingen i etter-
spørselen den største utfordringen for jordbruket fram-
over. Og det er grunnen til at jordbruksavtalene de to-
tre siste årene har prioritert produksjonene hvor marke-
det gjør det mulig å øke produksjonen, som korn, storfe,
frukt og grønt.

Jordbruksavtalen sier at jordbruket har det økono-
miske ansvaret for overproduksjonen. Og vi sier i Gra-
navolden-plattformen at vi vil videreføre produsente-
nes ansvar for markedsbalanseringen, der produsent-
samvirkene står for markedsreguleringen.

Dette er en situasjon som jeg som landbruks- og
matminister tar svært alvorlig. Det er satt i verk ekstraor-
dinære tiltak for å redusere overproduksjonen i svine-
holdet. Jeg vil ha god dialog med landbruket selv, med
sikte på å gjennomføre tiltak som kan bidra til markeds-
balanse for jordbruksråvarer. Det vil også bli et viktig
tema i jordbruksoppgjøret til våren.

Geir Pollestad (Sp) [11:37:18]: Eg takkar for svaret.
Eg synest statsråden tek litt lett på ein del av dei
endringane som vart gjorde. For eksempel for kylling
var det ganske dramatisk – ei endring som ingen på no-
kon fagleg måte hadde grunnjeve, frå 140 000 til
280 000, ein formidabel auke.

Auka produksjon er bra, overproduksjon er ikkje
bra. Det er ei kjempestor utfordring for jordbruket. Me
har i dag svekte verkemiddel etter at kjøtet er produsert,
etter at varene er produserte, for å regulera marknaden,
bl.a. redusert høve til eksport. Så då er mitt spørsmål: Vil
statsråden vera positiv til verkemiddel for å regulera
produksjonen, sånn at det kjøtet me ikkje treng, eller dei
egga me ikkje treng, ikkje vert produserte, og at ein regu-
lerer dei vekk før den tida?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:38:18]: Først vil jeg
kommentere det som representanten sier om conse-
sjonsgrenser for kylling. Der ble den første endringen
gjort da Senterpartiet satt i departementet – jeg mener
det var i 2013. Så er det helt riktig at det igjen ble økt

under den første statsråden i denne regjeringen – det ble gjort.

Vi vet samtidig at akkurat når det gjelder kylling, har det vært sånn at da en fikk narasindebatten, sank etterspørselen. Det er hovedsakelig fallet i kyllingproduksjonen som vi fortsatt sliter med, fordi det har vært mindre etterspørsel.

Det er landbruket selv som har ansvaret etter avtalen av 1982 for å være med og regulere dette.

Geir Pollestad (Sp) [11:39:14]: Eg er litt overraska over behovet til landbruksministeren for å forsvare eit vedtak om kylling som Kristeleg Folkeparti var sterkt imot, til liks med Senterpartiet. Men lat no det liggja.

Eg vil ta opp ei anna sak, og det er at systemet jo er sånn at det er jordbruket som har ansvaret for reguleringa. Då må me sørgja for at dei har dei verkemidla som dei treng.

Så vil eg berre høyra med statsråden om ein ting som er litt kontroversiell, og som ikkje eg har noko klart standpunkt til sjølv heller. I ein situasjon f.eks. innanfor eggproduksjon, der det er balanse i marknaden eller overproduksjon, er det framleis moglegheit for nye til å etablera seg. Kva er synet til statsråden på nokre tankar som har vore om at ein har moglegheit til å innføre etableringsstopp i visse periodar?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:40:11]: Statsråden går ikke av veien for å tenke at nye ting kan skje, men dette må eventuelt – om det skal være aktuelt – skje i dialog med landbruket selv. Det er en forutsetning, tenker jeg.

Men det er nå engang sånn at det er jordbruket selv som har ansvaret. Det ligger også i avtalen fra 1982, som jeg også sa i det forrige svaret. Også i andre deler av landbruket hvor det er overproduksjon, har vi gjort tiltak, f.eks. med utkjøp. Så er det riktig at det fylket som representanten Pollestad og jeg kommer fra, ikke har gjort det så mye som resten av landet, men det er et tiltak som vi må gå inn og se på, nettopp for å regulere dette for landbruket. For ingen er tjent med at det er overproduksjon, verken bonden eller vi som forbrukere.

Spørsmål 5

Fra representanten Marit Knutsdatter Strand til kunnskaps- og integreringsministeren:

«Tidstyver begrenser arbeidsytelsen til blant annet lærere. Før jul satte statsråden i samarbeid med parter i utdanningssektoren ned et nytt tidstyvutvalg, som det tredje i rekka etter rapportene som kom i 2009 og 2014, med bredt mandat. I den nye regjeringsplattformen står

det flere punkt som berører utvalgets arbeid, og som kan beslaglegge enda mer av lærernes tid.

Hvordan mener statsråden Granavolden-plattformen legger til rette for at tidstyvutvalget nå skal kunne komme med egne tiltak for å fjerne tidstyver?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Martin Henriksen til kunnskaps- og integreringsministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av kunnskaps- og integreringsministeren, som er bortreist.

Martin Henriksen (A) [11:41:21]: Lihkku beivviin! Jeg gratulerer med dagen!

«Samiske språk er truede språk. Samisk språkutvalg la fram sin utredning «Hjertespråket» i 2016, der de la særlig vekt på økt bruk og styrking av samiske språk i barnehager og skoler. Nå etterlyses regjeringens konkrete oppfølging av rapporten og forslagene og et svar på om statsråden stiller seg bak forslagene, eller om han vil legge fram alternative forslag.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke samiske barns muligheter til å bli reelt tospråklige?»

Statsråd Bent Høie [11:41:55]: Før jeg besvarer spørsmålet fra representanten Henriksen, vil jeg også benytte anledningen til å gratulere med Samefolkets dag, som blir feiret på ulike måter over hele landet i dag.

Jeg deler representantens engasjement for Hjertespråket – ikke minst gjør også kunnskaps- og integreringsministeren det – og takker for et spørsmål som gir anledning til å diskutere oppfølgingen av det samiske språkutvalget.

De samiske språkene er de viktigste kulturbærerne for det samiske folket. De samiske språkene er små og sårbare, spesielt sørsamisk og lulesamisk. Samtidig ser vi nå at flere kommuner er blitt en del av forvaltningsområdet for samiske språk.

Jeg støtter Samisk språkutvalgs vurdering av at inn-satsen i barnehage og skole er avgjørende for språkernes framtid – for både å sikre utbredelsen av språkene til flere språkbrukere og videreføre ordforråd og grammatikk samt bygge stolthet, identitet og kultur som språket bærer. Barn er spesielt mottakelige for språklæring, og nettopp derfor er samiskspråklige barnehager viktig.

I Kunnskapsdepartementet er vi i gang med å følge opp tiltakene som foreslås i Hjertespråket, i samarbeid med Sametinget, Utdanningsdirektoratet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Som en konkret oppfølging av Hjertespråket er bevilgningen til samisk barnehagetilbud styrket med 5 mill. kr årlig fra høsten 2017. Disse midlene er det Sametinget som forvalter, og det har bl.a. satt i gang et større prosjekt for å øke kvaliteten i det samiske barnehagetilbudet. Den nye rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver har et eget punkt om innholdet i samiske barnehager, og det fastslås at dette også gjelder for samiske avdelinger.

Samiskspråklige barn som ikke går i samiske barnehager, kan også etter rammeplanen forvente at den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold, og at de får møte samisk språk. Digitale hjelpemidler kan gjøre dette både mer tilgjengelig og mer tilpasset enn tidligere.

Utdanningsdirektoratet samarbeider med Sametinget om både implementering av den nye rammeplanen for barnehager og ny kompetansestrategi for barnehagen. I begge dokumenter er språk og språkutvikling sentrale tema. I arbeidet med å fornye Kunnskapsløftet har vi et godt samarbeid med Sametinget, både om å fornye læreplanene i de samiske språkfagene og for å sikre et godt innhold om samisk språk, kultur og samfunn i læreplanene for Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet samisk.

For å gi et godt tilbud i skole og barnehage trenger vi flere, dyktige samiskspråklige lærere. Nå tilbys det samisk grunnskolelærerutdanning ved både Samisk høgskole og Nord universitet. Samisk høgskole tilbyr også samisk barnehagelærerutdanning. I tillegg kan de som tar lektorutdanning ved Universitetet i Tromsø, velge studieretningen samisk som morsmål. De som tar grunnskolelærerutdanning ved Universitetet i Tromsø, kan velge masterfordypning i samisk som fremmedspråk.

Martin Henriksen (A) [11:45:02]: Takk for svaret. Jeg synes det er passende at vi diskuterer denne saken i dag.

Mange av de samiske språkene er små og sårbare, som statsråden viste til. Og på grunn av fornorskingspolitikken er mange samer i en situasjon der de ikke behersker sitt eget språk, eller kan lære det videre til sine egne barn. Som følge av at den norske staten tok språket fra veldig mange samer, kan man ikke privatisere ansvaret for at nye generasjoner skal lære språket. Man må f.eks. kunne sende barna i barnehage eller på skole med samme forventning om at de skal lære samisk, som at de skal kunne lære matematikk eller engelsk. Sånn er det ikke i dag. Av og til er det sånn at vi fra storsamfunnets side kanskje innfører ny politikk uten å ta særlig hensyn til samiske behov.

En utfordring er bemanningsnormen og pedagognormen i barnehager, der samiske barnehager har utfordring med å få rekruttert voksne med kompetanse i samisk språk. Jeg lurer på om også regjeringa er villig til å se på den utfordringen, og eventuelt sette inn ekstra tiltak for å løse den.

Statsråd Bent Høie [11:46:08]: Det er et viktig spørsmål representanten tar opp. Kunnskapsministeren er opptatt av å øke pedagogtetteten i både samiskspråklige og norskspråklige barnehager, men har også forståelse for at det noen steder kan være vanskelig å rekruttere nok samiskspråklige barnehagelærere.

Samisk høgskole jobber nå aktivt med å rekruttere studenter til barnehagelærerutdanningen og har de siste årene doblet antall studenter, fra seks til tolv. Det blir ikke flere samiskspråklige barnehagelærere på et blunk av at vi skjerper pedagognormen, og vi kan dessverre ikke vedta flere utdannede barnehagelærere fra én dag til en annen. Men kanskje kan det motivere flere samiskspråklige til å bli barnehagelærere og gi et bedre fagmiljø for dem som allerede er det. Og vi har åpnet for at kommunene kan gi dispensasjon fra pedagognormen for inntil ett år om gangen, når det er særlige hensyn som tilsier det. Kommunene kan også gi dispensasjon fra utdanningskravet for inntil ett år om gangen dersom stillingen det søkes dispensasjon for, har vært offentlig utlyst og det ikke er kvalifiserte søkere. Ved behandling av søkere kan man ta hensyn til nettopp disse spørsmålene.

Martin Henriksen (A) [11:47:17]: Penger er ikke alt. Det påpeker også språkutvalget, for det er mange forslag som ikke krever økte økonomiske overføringer. Likevel kommer man ikke utenom at det er en sammenheng mellom de ressursene man setter inn, og resultatet man får ut i den andre enden – f.eks. når det gjelder situasjonen for samiske læremidler, som det ofte tar lang tid å få på plass. Mange elever får rett og slett ikke de læremidlene de skal ha. Det er kommunene som har ansvaret for samiskopplæringen i barnehage- og grunnsopplæringen, men de blir ofte sittende med det økonomiske ansvaret for både å rekruttere lærere og å finansiere gapet mellom det undervisningen koster, og det de reelt sett får refundert fra staten.

Det er Sametinget som har ansvar for f.eks. læremidler, men vi ser at deres bevilgninger ikke har økt særlig de siste årene – og det skaper utfordringer. Spørsmålet er da: Vil regjeringa ta ansvar i årene framover for at finansieringen, bl.a. av Sametinget, bedres, slik at man også får bedret språkopplæringen ute i kommunene?

Statsråd Bent Høie [11:48:24]: Det er riktig at det er Sametinget som forvalter disse ordningene, og som en

konkret oppfølging av Hjertespråket ble bevilgningen til samisk barnehagetilbud styrket med 5 mill. kr høsten 2017. Dette er en økning som er videreført i 2018 og 2019. Det er også enighet med Sametinget, både administrativt og politisk, etter konsultasjon, om rammeplanen. Sametingspresidenten har også uttrykt offentlig at hun er fornøyd med den prosessen.

Når det gjelder spørsmålet om bevilgninger, er det noe regjeringen behandler ved de årlige budsjettene, så det må man nesten få komme tilbake til da.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Jan Böhler til kunnskaps- og integreringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av kunnskaps- og integreringsministeren, som er bortreist.

Jan Böhler (A) [11:49:25]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kunnskaps- og integreringsministeren:

«Det er tatt opp som et problem ved noen videregående skoler at elever benytter seg av at de kan komme inntil 15 minutter for seint til en 45 minutters time før dette føres som fravær. Hjemmel for denne praksisen er hentet fra rundskriv UDIR-3-2016 og fra lokal kommunal veileder som bygger på dette. Denne praksisen fører til mye forstyrrelser i timene og at alle elever taper viktig undervisningstid.

Hvordan vurderer statsråden en slik praksis, og anser han at det er behov for en presisering og klargjøring av gjeldende rundskriv?»

Statsråd Bent Høie [11:50:10]: Regjeringen er opp-tatt av at elever i videregående skole møter opp og deltar i undervisningen. For at elevene skal få fullt utbytte av opplæringen, er det en forutsetning at det er ro og orden i klasserommet. Hvis elever stadig kommer for sent til timene, forstyrrer det undervisningen. Derfor bør det få konsekvenser når elever kommer for sent.

Skillet mellom fravær og å komme for sent til en time framkommer ikke i opplæringsloven eller i forskriften. Dette bør skolene bestemme selv og fastsette i sitt lokale ordensreglement. Dette står også i Utdanningsdirektoratets rundskriv, som representanten viser til. Det står ikke i rundskrivet at det er greit å komme for sent til undervisningen. Tvert imot står det at dersom eleven ofte kommer litt for sent, f.eks. 5 minutter, bør det spille inn på ordens- eller atferdskarakteren.

Ingen er tjent med at elever kommer for sent til undervisningen. Jeg er opptatt av at skolen skal gi elevene gode vaner og holdninger, bl.a. å møte tidsnok. Dette er holdninger elevene tar med seg videre i både utdanning og yrkesliv. Derfor bør det få konsekvenser for elevene

om de møter for sent til timene. Om dette får innvirkning på ordens- og atferdskarakteren, eller om det føres som fravær – det stoler jeg på at fylkeskommunene eller skolene har gode regler for i sitt ordensreglement.

Jan Böhler (A) [11:51:32]: Jeg takker for svaret. Det er riktig, som statsråden sier, at det kan få konsekvenser for ordenskarakteren, men det gjør ikke at man overskrider fraværsgrensen og dermed ikke kan få karakter i et fag.

Ved noen skoler, som jeg har fått rapporter fra om dette, er det et stort problem at elever som ikke er særlig motiverte, spekulerer i at man kan komme – som i de tilfellene jeg har nevnt – opptil 14 minutter for sent inn i hver time. Jeg er ute etter et signal fra regjeringen om hvordan man oppfatter – når man ellers har vært så streng i holdningene til å ha en fraværsgrense i skolen – hvor langt dette kan strekkes i retning av en veldig liberal tolkning.

Statsråd Bent Høie [11:52:25]: Utgangspunktet er at dette er noe som den enkelte skole og fylkeskommune bør bestemme selv. Rundskrivet om dette er veldig tydelig på at det er fylkeskommunen og eventuelt skolen som i sitt ordensreglement bør ha regler for når fraværet i en del av timen skal regnes som forsentkomming, eller når fraværet er så stort at det skal gjelde som en hel time. Vi mener at det er klokt at det vurderes ved den enkelte skole.

Det kommer også veldig tydelig fram at hvis eleven kommer litt for sent, f.eks. 5 minutter, bør dette spille inn på ordens- og atferdskarakteren. Så det er ikke bare fraværsgrensen som skal regulere dette. Hvis elever spekulerer i å komme 5–10 minutter for sent, og en har fastsatt et regelverk som sier at 15 minutter gir fravær, vil dette få konsekvenser for ordens- og atferdskarakteren og for eleven. Det er viktig at skolene bruker begge disse ordningene, for å sørge for ro og orden i klasserommet og underveis i undervisningen.

Jan Böhler (A) [11:53:25]: Jeg takker igjen for svaret.

Jeg vil bare føye til at det var en stor diskusjon, hvor det var mange forskjellige meninger, om innføringen av fraværsgrensen, og det er fortsatt ulike meninger rundt i Skole-Norge. Men regjeringen sto på at det skulle gjennomføres nasjonalt. Den gangen var det også innspill som: La det bli avgjort i hvert fylke eller i hver kommune om man skal ha fraværsgrense eller ikke, og hvordan man skal praktisere den. Når man praktiserer den så romslig som det jeg refererer til, altså 15 minutter av en 45 minutters skoletime og 20 minutter av en 60 minutters skoletime, blir det nesten litt parodisk med hensyn til om det oppfattes som om fraværsgren-

sen fører til frammøte i timene og full deltagelse i undervisningen. Dette går også ut over andre elever.

Jeg ville ta opp spørsmålet og håper statsråden merker seg at dette er et reelt problem. Jeg merker meg jo svaret, men jeg synes at dette ikke er noe som man bare kan overse.

Statsråd Bent Høie [11:54:33]: Jeg har stor forståelse for spørsmålet.

Regjeringen mener at den nasjonale fraværgrensen har vist seg å være en suksess, ikke minst for elevene og for skolene. Det har bidratt til større tilstedeværelse og fordeler for hele klasseromssituasjonen. Selv om vi har et nasjonalt regelverk knyttet til fravær, mener vi at det har vært klokt å ha et lokalt handlingsrom til å håndtere nettopp denne typen spørsmål.

Men det er også viktig for meg å understreke at ordens- og atferdskarakteren også er et viktig virkemiddel hvis elever f.eks. systematisk spiller på at det er en grense for når det blir registrert som fravær. Om den grensen er 10, 15 eller 5 minutter, bestemmes lokalt, men en kan uansett spille på det. Da må en bruke det andre virkemiddelet som en har, for å skape ro og orden i klasserommet.

Spørsmål 8

Une Bastholm (MDG) [11:55:46]: «Regjeringen ønsker at flere skal velge kollektivtransport i sine hverdagsreiser, og regjeringen er bundet av en målsetting om nullvekst i persontrafikken i byene. For å nå denne trengs det konkrete virkemidler. Nylig har NSB fjernet familierabatt på togbilletter.

Hvordan bidrar denne prisøkningen, den økte momsen på billetter for kollektivtransport, og det varslede skattefradraget på utgifter til bompenger, til å få flere til å reise kollektivt?»

Statsråd Jon Georg Dale [11:56:17]: Regjeringa er ikkje berre bunden av målet om nullvekst i dei store byområda, vi har faktisk brukt ganske mykje tid og krefter på å oppnå resultat på det. Det har vi gjort gjennom byvekstavtalene med dei fire store byområda – i innleiande fase, som gjer at vi òg kan kome vidare på det i dei fem neste områda – og vi har gjort det gjennom å bidra med 50 pst. av investeringskostnaden i nokre store samferdselsprosjekt i dei fire store byane.

Når det gjeld fjerninga av familierabatten på tog, vil eg vise til at ordninga vart erstatta med at aldersgrensa for barn som reiser gratis, samtidig vart heva frå fire år til seks år. Samtidig vart øvre aldersgrense med halv pris for ungar heva frå 16 år til 18 år. Gjennom lågare billettprisar legg regjeringa til rette for at barn og ungdom til-

eignar seg miljøvenlege reisevanar, slik at dei også seinare i livet kan velje å reise kollektivt. Nokre kundar taper naturlegvis på dette, medan andre får gevinst.

Det er også slik at når det gjeld konkurransekrafta for kollektivtransporten i stort, er kvalitet og frekvens på tilbodet vel så viktig som taksten.

I budsjettet for 2019 er meirverdisatsen uendra. I budsjettet for 2018 var likevel satsen for kollektivtransportteneste heva frå 10 pst. til 12 pst., som representanten er inne på. I samsvar med praksis ved tidlegare auke i satsen for kollektivtransporten vart det gjeve kompensasjon gjennom auka løyving til staten sitt kjøp av jernbaneteneste i 2018. Tilsvarende fekk fylkeskommunane auke i rammetilskotet i 2018 for å kompensere for kostnadsauken. Tiltaka for dette er altså førte vidare i budsjettet for 2019. Fylkeskommunane fastset sjølve takstane på den lokale kollektivtransporten, som dei har ansvaret for, men staten og regjeringa har med si budsjett-handtering lagt til rette for at auken i meirverdiavgifta ikkje skulle behøve å slå ut på takstane. Den dominerande delen av kollektivtransporten i Noreg er ikkje kommersiell, han er kjøpt av anten fylkeskommunane eller staten. Vi har med andre ord teke omsyn til det i det vidare.

Eg kan likevel leggje til at den investeringa vi no gjer i kollektivsystema gjennom budsjetta, og den veksten vi ser i passasjergrunnlaget på jernbanen, indikerer at vi er i ferd med å lykkast med mange viktige grep for norsk jernbane. Det skal vi fortsetje med også i åra som kjem.

Une Bastholm (MDG) [11:59:03]: Jeg hørte et grundig svar om ulike virkemidler for å øke kollektivtransporten. Jeg hørte ikke så mye om hva det innebærer å gi et skattefradrag for utgifter til bompenger – hvordan det skal bidra til at flere reiser kollektivt eller med sykkel og gange inn til byene, som statsråden også her understreket er regjeringens politikk, til og med regjeringens ambisjon.

Spørsmålet mitt er i første omgang hvordan dette skattefradraget skal fungere, for å unngå at det går ut over kommunenes mulighet til også å regulere biltrafikken inn til byen – som her i Oslo, hvor en har store problemer med luftforurensning, og hvor bompengeringen er en av måtene flertallet i bystyret i fellesskap er enige om at vi må bruke, for å bedre luften.

Statsråd Jon Georg Dale [11:59:55]: Eg vil berre gjerre merksam på at eg ikkje er konstituasjonelt ansvarleg for skatte spørsmål, det er det finansministeren som er.

Eg meiner likevel at det er naturleg å sjå på at vi har fleire oppgåver vi skal løyse i transportsektoren i stort. Eg erkjenner at i mange byområde har ein lokalt valt å bruke bompengar for å avvise trafikk. Samtidig er det slik at bompengavgiftene for folk mange andre plassar

i landet som skal få kvardagen til å gå opp, også vert påverka av dette. Det gjer at regjeringsplattforma varslar grep for å redusere bompengenivået.

Det er heilt i orden for meg at Miljøpartiet Dei Grøne er imot det, det er inga overrasking at Miljøpartiet Dei Grøne ikkje har villa gjennomføre tiltak som bidreg til at kvardagen for folk som bur i distrikta, framleis skal fungere så godt som mogleg. Kollektivtransporten der er ikkje eit reelt alternativ. Medan vi held på med dette, og sørgjer for at bompengebelastninga ikkje er høgare enn nødvendig for folk, bidreg vi også til ei gedigen utbygging av kollektivtilbodet.

Une Bastholm (MDG) [12:00:58]: Mitt opprinnelige spørsmål handlet om byområdene, og oppfølgingsspørsmålet mitt handlet også om byområdene. Jeg håper at samferdselsministeren er enig i at byene har sær egne utfordringer. Dette er egentlig et initiativ fra regjeringen, en seier som Fremskrittspartiet har i regjeringsplattformen – for å pulverisere ett av de viktigste virkemidlene byene har, det er et faktum – og dersom det er regjeringens intensjon at en skal differensiere mellom distrikt og by, bør det gjøres veldig klart og tydelig.

Man har også muligheten til å kompensere bedre for momsøkningen på kollektivtransport – det er mitt siste spørsmål. I Oslo blir man ikke kompensert fullt ut. Byrådet i Oslo er nødt til å overføre mer og mer penger fra Oslos budsjett for å kunne både gi et godt tilbud og hindre at prisene øker for mye.

Statsråd Jon Georg Dale [12:01:54]: Det er heilt rett at Oslo kommune av og til må ta ansvar for det dei har ansvaret for. Det er det ingen tvil om. Samtidig er det slik at gjennom den regjeringa vi no har, gjennom dei byvekstavtalene vi har gjennomført, gjennom dei bidraga vi f.eks. gjev til Fornebubanen, gjennom den veksten som kjem berre i 2019-budsjettet for å styrkje byområdas moglegheit for å lyfte kollektivtilbodet, og gjennom at det er hundre fleire togavgangar kvar dag inn til og ut frå Oslo no samanlikna med det det gjorde i 2013, har vi jo målretta styrkt dette.

Vi har avlasta Oslos kollektivutfordringar på ein måte som inga regjering har gjort før oss. Dette er jo ei enkel sak for oss å møte, for alternativet til den politikken vi har ført, ville vore å fortsetje som det var: ingen bidrag til dei store kollektivtilboda, langt færre togavgangar, ikkje reform av sektoren som gjorde at vi fekk meir igjen for pengane, og ikkje utbygging av infrastrukturen. Vi har ingen ting å skamme oss over, tvert imot har vi ein offensiv politikk på dette området, også for Oslo.

Spørsmål 10

Tellef Inge Mørland (A) [12:03:09]: «I 2016 ble det meldt om 191 tilfeller av legemiddelmangel i Norge, i 2017 358 tilfeller og i fjor hele 684. Mangel på blodtrykksmedisiner kan f.eks. skape utfordringer for 50 000 nordmenn. Noen ganger gir dette praktiske utfordringer som behov for ny legetime, og andre ganger kan de helsemessige konsekvensene bli mer dramatiske.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette mot legemiddelmangelen, og kan han garantere at liv og helse ikke kommer i fare som følge av manglende tilgang på medisiner?»

Statsråd Bent Høie [12:03:51]: Jeg ser med bekymring på det økende antallet tilfeller med legemiddelmangel i Norge. De aller fleste tilfellene skyldes forhold utenfor Norge, som vi dessverre har liten kontroll over. Store strukturendringer i den globale legemiddelindustrien påvirker tilgangen til legemidler, og den viktigste årsaken til mangelsituasjoner er produksjonsproblemer i industrien.

Jeg frykter at vi er nødt til å lære oss å leve med noe legemiddelmangel, men vi skal selvfølgelig sørge for at pasientsikkerheten ivaretas. Allerede i fjor fikk Helsedirektoratet i oppgave å gjennomgå hele legemiddelberedskapen på nytt. Jeg har også bedt Legemiddelverket om å foreslå en hjemmel for rasjonering ved en mangelsituasjon – eller ved fare for en mangelsituasjon.

I Norge blir de fleste tilfellene av mangelsituasjoner løst ved at pasienten får tilsvarende medisin med en annen styrke, eller medisin fra en annen produsent. En annen løsning er å ta i bruk pakninger beregnet for andre land, eller å skifte til andre legemidler med samme behandlingsmessige virkning.

Legemiddelverket har ansvar for å overvåke forsyningen av legemidler i Norge. Det er et krav i legemiddelforskriften om at leverandører skal varsle Legemiddelverket minst to måneder før en mangelsituasjon. Det er også et krav i grossistforskriften at grossistene må holde et lager tilsvarende to måneders ordinært forbruk av visse legemidler. Legemiddelverket, apotekene og legemiddelgrossistene har etablert gode samarbeidsrutiner for å skaffe pasientene de legemidlene de trenger. Legemiddelverket gir råd til leger, pasienter og apotek om alternativ behandling.

I 2018 har det vært flere større legemiddelmangelsaker. Blant annet er det mangel på en blodtrykksmedisin som brukes av bortimot 50 000 pasienter. Her har Legemiddelverket utarbeidet råd om annen behandling, og gode alternativer har vært tilgjengelig. Hittil har det vært få tilfeller der pasienter ikke har fått tilfredsstillende behandling. Mangel som medfører at pasienter må

bytte legemidler, eller at helsepersonell må endre rutiner, fører imidlertid til usikkerhet og til merarbeid.

Internasjonalt samarbeid er viktig for å redusere antall mangelsituasjoner og for å sikre god informasjon. Norge deltar i samarbeid på nordisk, europeisk og globalt nivå. I september signerte jeg og den danske helseministeren en intensjonsavtale om felles prisforhandlinger på utvalgte legemidler. Forsyningskritiske legemidler er en vesentlig del av denne avtalen.

Tellef Inge Mørland (A) [12:06:36]: Jeg takker for svaret.

Jeg har forståelse for at dette spørsmålet handler – i betydelig grad – også om hva som skjer utenfor Norges grenser. Samtidig håper og tror jeg at statsråden ser at det kan være utfordrende at en nå har fått ganske få aktører som styrer markedet globalt på enkelte legemidler. Jeg får også tilbakemeldinger om at man i enkelte tilfeller når man har for lite legemidler, internasjonalt velger å prioritere de landene der man får best betalt.

Dette er en type utfordring som jeg håper at statsråden tar opp med sine kollegaer, og det kunne vært interessant å vite noe mer om hvordan man jobber strategisk med dette. For jeg synes det blir utfordrende hvis man bare skal lære seg å leve med noe mangel, når man ser at den mangelen øker år for år, og at man i verste fall risikerer at liv og helse står på spill.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Hva gjør man konkret internasjonalt for å sørge for at man har en tilstrekkelig konkurranse, slik at det er flere tilbydere og alternativer av viktige legemidler?

Statsråd Bent Høie [12:07:47]: Det er helt riktig som representanten sier, at det er en utfordring for oss at vi får en konsentrasjon i produksjonen og distribusjonen av legemidler, og der også veldig mye av virkestoffene produseres i få land, slik som i Kina og India. Dette er en internasjonal utvikling som vi er nødt til å jobbe med både nasjonalt og globalt. Det er bakgrunnen for at vi har gjort en rekke vedtak og gitt oppdrag og gjennomfører tiltak nasjonalt for å være bedre rustet for å håndtere de situasjonene som oppstår.

Det at det meldes om flere legemiddel mangler, er jo ikke bra, men det er bra at det meldes. Det vil jeg understreke, for det at det meldes, gjør oss i bedre stand til å være forberedt på de konkrete situasjonene.

Men dette er noe som jeg også jobber med internasjonalt med mine kolleger, ikke minst på europeisk og nordisk nivå. Det er ikke et særnorsk problem, men Norge og en del av de nordiske landene er ekstra sårbare fordi vi er et lite marked.

Tellef Inge Mørland (A) [12:08:52]: Takk for svaret, igjen. Jeg tenker at når situasjonen er som den er inter-

nasjonalt, er det viktig at vi gjør det vi kan på hjemmebane, og at f.eks. legemiddelgrossistene, i de tilfellene der det er nødvendig, blir strammet opp på det som går på tidlig varsling, slik at man kan finne alternativer på en god måte.

Et annet spørsmål er: Ser statsråden for seg at det er aktuelt å utvide beredskapslagringen på flere områder, når vi ser at det blir stadig flere tilfeller av legemiddel-mangel?

Og i oppfølgingen av det: Jeg har også fått tilbakemelding på at dagens analyseverktøy på hvilke legemidler som mangler – og omfanget av dem – ikke er godt nok. I dag vet vi stort sett, slik jeg har forstått det, bare antallet, og ikke om det er ufarlige medisiner eller veldig alvorlige medisiner som mangler. Det kan også være vanskelig å vite hvilken type pakning det er som mangler, om det er hele spekteret, eller om man bare kan svitsje med hensyn til antall og styrke.

Så har statsråden tenkt å gjøre noe når det gjelder å få en bedre oversikt over hvilken type legemidler som mangler, og også om det er aktuelt å øke beredskapslagringen av legemidler som en følge av det?

Statsråd Bent Høie [12:10:02]: Alle de tiltakene som representanten her nevner, er tiltak som kontinuerlig vurderes. Det ble etablert en legemiddelberedskapskomité i 2014, og så ble ansvaret for legemidler brukt i spesialisthelsetjenesten fra 2015 overført til helseregionene. Samtidig overtok de regionale helseforetakene også Helsedirektoratets beredskapslager.

Så er det slik at nasjonal produksjonskompetanse og produksjonsanlegg for legemidler er en faktor som vi kan bruke for å redusere sårbarhet i tilfeller med redusert forsyning av legemidler. Og de regionale helseforetakene vurderer nå tiltak for å sikre nødvendig produksjonskapasitet i Norge.

De grunnleggende og strukturelle forholdene i legemiddelmarkedet har norske myndigheter selvfølgelig mindre mulighet til å påvirke, og derfor er det nettopp lagerhold og systemer for rasjonering, eventuelt økt egenproduksjon, som er de nasjonale tiltakene som vi kontinuerlig vurderer, og som også diskuteres og vurderes i den nasjonale legemiddelberedskapskomiteen.

Spørsmål 11

Kjersti Toppe (Sp) [12:11:18]: «Helseforetaket i Trøndelag ønsker å legge ned døgnbemannet ambulanse i Snåsa for å spare penger. Det diskuteres om Snåsa skal få tilbud om helsevaktbil eller dagambulanse, men ikke noe lokalt tilbud på kveld, natt eller helg. Snåsa har heller ikke egen legevakt utenom ordinær kontortid, og den nærmeste er i Steinkjer, ca. 50 minutter unna. Snå-

sa-ambulansen har de siste årene hatt mellom 500 og 600 turer.

Vil statsråden gripe inn eller godta at ambulansereberedskapen svekkes i Snåsa, og prioriterer regjeringen beredskap i distriktene lavere enn i byene?»

Statsråd Bent Høie [12:12:07]: Ambulansetjenesten er en sentral del av akuttberedskapen og bidrar til god beredskap, også i distriktene. Regjeringen er opptatt av å sikre et godt system for akutte tjenester, slik at befolkningens trygghet og kvalitet er ivaretatt. Prehospitale tjenester vil derfor inngå som en del av Nasjonal helse- og sykehusplan.

Det er helseregionene som har ansvaret for ambulansetjenesten. Jeg har innhentet informasjon fra Helse Midt-Norge om ambulansetjenesten i Snåsa. I innspillet framgår det at Helse Nord-Trøndelag HF ikke har foreslått å legge ned akuttberedskapen i Snåsa kommune, slik det framgår av Toppes spørsmål.

Det som er riktig, er at foretaket foreslår å justere beredskapen om natten og i helgene på grunn av liten aktivitet. I dette tidsrommet er Snåsa godt dekket med ambulanseressurser fra Grong, ifølge Nord-Trøndelag helseforetak. Ordningen med justert beredskap om natten og i helgene ble for øvrig prøvd ut en periode i sommer, og utprøvingen viste at de vurderte beredskapen som forsvarlig.

Helse Nord-Trøndelag opplyser også at endringene er vurdert ut fra tidligere års erfaringer. Tallene viser at oppdragsmengden for ambulansetjenesten i Snåsa er lav om natten og i helgene, samtidig som det er god kapasitet ved Grong ambulansestasjon i dette tidsrommet.

Helse Nord-Trøndelag opplyser at de ikke prioriterer beredskapen lavere i distriktene til fordel for byene. For eksempel har Indre Namdal – på grunn av avstander – fem døgnambulanser på 8 000 innbyggere, og Snåsa kommune har én døgnambulans på om lag 2 230 innbyggere. Til sammenligning er det i byene om lag 10 000–15 000 innbyggere per ambulans.

Som nevnt er det helseregionene som har ansvaret for ambulansetjenesten, og som må vurdere hva som er en hensiktsmessig organisering. Helse Nord-Trøndelag vurderer at den justerte beredskapen om kveld/natt og i helger er forsvarlig.

Resultatene for den nasjonale kvalitetsindikatoren responstider for ambulansetjenesten viser betydelig bedre måloppnåelse i grisgrendte strøk enn i byene. Det viser at regjeringen ikke nedprioriterer beredskapen i distriktene, slik representanten Toppe antyder. Jeg mener at vi har en god akuttmedisinsk beredskap i Norge – også i distriktene.

Kjersti Toppe (Sp) [12:14:31]: Då oppfattar eg av svaret frå statsråden at det skal koma ein dagambulansse som erstatning, og ikkje ein helsevaktbil, at det er det som er tilbodet frå helseføretaket, og at det òg gjeld kveld. Eller gjeld det natt og helg? – For det er jo òg avgjeringande.

Det er nærmast eit folkeopprør rundt dette spørsmålet i Snåsa. Veldig mange har skrive under på protest-skriv, det er arrangert folkemøte, og folk er utrygge. Det er utført ein beredskapsanalyse av Geodata på vegner av Helse Midt-Noreg, der dei viser til behovet for fleire ambulansar, og dei har ikkje foreslått å ta vekk den i Snåsa. Så eg vil spørja igjen: Er det faktisk slik at statsråden tar ansvar for å svekkja beredskapen i Snåsa?

Statsråd Bent Høie [12:15:41]: Som jeg svarte representanten Toppe i det første spørsmålet, er det de regionale helseforetakene og helseforetakene lokalt som har ansvaret for å sørge for at beredskapen er forsvarlig. I det arbeidet skal de selvfølgelig gjøre grundige vurderinger.

Det Helse Nord-Trøndelag har foreslått, er å justere beredskapen om natten og i helgene på grunn av liten aktivitet. I dette tidsrommet mener de at Snåsa er godt dekket med ambulanseressurser fra Grong. Ordningen med justert beredskap om natten og i helgene ble også prøvd ut en periode i sommer, og utprøvingen viste at de da vurderte at beredskapen var forsvarlig.

Så er det slik at jeg nå måler helseregionene ut fra det som var anbefalingen fra det såkalte akuttutvalget, gjennom å innføre responstid som en nasjonal kvalitetsindikator. Den indikatoren viser at beredskapen bedres i distriktene, og mer enn i byene.

Kjersti Toppe (Sp) [12:16:49]: Det må òg seiast at det er heilt andre krav til responstid i byane enn i distrikta, så det er meir alvorleg om ein ikkje når responstidmåla i distrikta, når det er snakk om 25 minutt i staden for 15. Det må òg statsråden ta med seg.

Eg forstår veldig godt befolkninga i distrikta, når dei innanfor 25 minutt i dag får svekt beredskap på kveld og natt og det i tillegg ikkje er legevaktberedskap i kommunen på same tidspunkt. Vi veit jo elles i landet at det er nettopp det som skjer i mange distrikt, at vi får ei samtidig sentralisering av både legevakt og ambulans og mange plassar òg akuttmottak i lokalsjukehus. Det er denne bekymringa ein må ta inn over seg politisk.

Er det slik at statsråden i det heile ikkje er bekymra for beredskapen i distrikta, slik som i Snåsa?

Statsråd Bent Høie [12:17:54]: Jeg er opptatt av at vi skal ha god beredskap i hele landet, men det jeg opplever til stadighet, er at representanten Toppe og Senterpartiet både her fra talerstolen og i media og på andre

måter prøver å skape et inntrykk av at beredskapen i Norge svekkes generelt, og spesielt i distriktene. Sannheten er det stikk motsatte. Beredskapen i Norge styrkes generelt, og spesielt i distriktene. Det viser framleggelsen av den nasjonale kvalitetsindikatoren på beredskap. Jeg håper at representanten nå kan begynne å forholde seg til fakta på dette området, ikke skape et inntrykk ut fra enkelte medieoppslag.

Representanten var veldig ivrig etter å bruke de ikke-kvalitetssikrede tallene for beredskap, men har plutselig sluttet å bruke disse når de faktisk viser en styrking av beredskapen, ikke minst i distriktene.

Spørsmål 12

Fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til utenriksministeren:

«Når Storbritannia går ut av EU, vil EUs folketall reduseres med mer enn 12 pst. EUs BNP vil prosentvis reduseres enda mer når verdens sjette største økonomi går ut av EU. Den nylig iverksatte artikkel 19-avtalen gjennom EØS, der bl.a. kvotene for tollfri import av storfe-kjøtt fra EU økes kraftig, ble fremforhandlet og inngått med EU inkludert Storbritannia.

Hvor mye mener regjeringa at EUs tollfrie kvoter for eksport av landbruksvarer skal reduseres når britene går ut av EU?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 13

Siv Mossleth (Sp) [12:19:12]: «Over 30 pst. av arealene på Indre Helgeland, i Grane, Vefsn og Hattfjelldal, er båndlagt gjennom vern eller forslag om vern. Dette kan føre til at Arbor-Hattfjelldal ikke greier å håndtere de økte transportkostnadene knyttet til virkeleveranse.

Kan statsråden oppheve båndleggingen, innføre transportkompensasjon eller iverksette andre strakstiltak for å berge de 80 arbeidsplassene som er så viktige i området?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:19:45]: Skogvern er viktig for å sikre norsk naturmangfold og for å ta vare på truet natur. Bakgrunnen for den pågående kartleggingen av verneverdig skog på statsgrunn i Nordland er to-delt.

For det første ba Stortinget i desember 2015 regjeringen gjennomgå Statskog SFs eiendommer med sikte på at verneverdig skog skal vernes etter naturmangfoldloven.

For det andre vedtok Stortinget i mai 2016 målet om vern av 10 pst. av skogarealet. Alle partiene på Stortinget unntatt Senterpartiet har stilt seg bak dette målet.

Klima- og miljødepartementet har bedt Miljødirektoratet følge opp Stortingets vedtak. Miljødirektoratet har fått gjennomført kartlegginger av verneverdier på Statskogs arealer i en rekke fylker, deriblant Nordland. Først når man vet hvilke kvaliteter som fins på arealene, er det aktuelt å melde oppstart av verneprosess.

Fristen for endelig rapportering av verneverdier i Nordland er i mai 2019. Deretter vurderer miljøforvaltningen hvilke områder som skal utredes videre for vern. Arealer som ikke er aktuelle for vern, blir på dette tidspunkt frigitt og forvaltes av Statskog i tråd med skogbruksloven.

Når det gjelder verneomfanget som representanten Mossleth viser til, mener jeg at dette ikke gir et riktig bilde av status for skognæringen, siden tallet inkluderer svært store fjellarealer. Vernet fjellareal er naturlig nok ikke relevant for Arbor-Hattfjelldal. Ifølge rapporten om evaluering av norsk skogvern fra 2016 var vernet ca. 3,8 pst. av det produktive skogarealet i Nordland. Dette er relativt likt dagens landsgjennomsnitt på ca. 3,5 pst. av produktiv skog – det ligger litt under.

Jeg vil også påpeke at arealet som per nå inngår i kartleggingen på Statskogs arealer i Nordland, utgjør om lag 0,6 pst. av samlet skogareal i fylket.

Samtidig som skogvern er viktig for naturmangfoldet, utgjør skogen en viktig ressurs til grønn omstilling. Vi må derfor føre en politikk som legger til rette både for vern og for bruk av skogen. Når et verneforslag kommer på høring, vil det foreligge et godt kunnskapsgrunnlag om både verneverdier og skogressurser i de områdene som er aktuelle for vern. Det vil bl.a. bli framskaffet opplysninger om skogressursene i de aktuelle områdene, slik at næringsmessige konsekvenser kan belyses best mulig.

Jeg kan forsikre representanten Mossleth om at hensynet til viktige næringsinteresser, som bedriften Arbor-Hattfjelldal, vil bli grundig vurdert i den videre prosessen.

Siv Mossleth (Sp) [12:22:22]: Det er et gammelt ordtak som sier at mens gresset gror, dør kua. Det var akkurat det ordtaket jeg begynte å tenke på da statsråden snakket om situasjonen i Hattfjelldal og i Nordland.

I vedtaket i Stortinget om at 10 pst. skal vernes, som det refereres til, står det ingenting om at skogareal skal båndlegges for lang tid. Samlet sett i Indre Helgeland er 460 000 dekar av drivbart Statskog-areal vernet eller båndlagt. Det er nesten 700 000 kubikk. Det er et veldig stort areal, og jeg synes statsråden nå må se på kompen-

sasjon eller andre strakstiltak for å berge Nord-Norges største treforedlingsindustri.

Statsråd Ola Elvestuen [12:23:33]: Verneforslaget på 10 pst. kjenner jeg godt. Jeg var vel den som tok initiativet til å forhandle det inn i 2016, og også det forslaget som gikk på at man skulle gjennomgå Statskogs eien- dom. Dette er en prosess, og det har også vært frigitt areal allerede – riktignok ikke så stort, men rett før jul ble det frigitt et område på 4 km² i Hattfjelldal. Den neste runden er i mai 2019. Nå er det rapportert hvilke verneverdier det er, og så vil det tas en beslutning om hvilke områder man skal gå videre med, og ha en formell verneprosess, så det er ikke lang tid før det tas nye beslutninger. Det er også helt klart at når man til slutt skal ta en avveining om man skal gå videre til vern, vil næringsinteresser i området være en viktig del av det.

Men først må vi kartlegge, og så må vi få på plass de ulike innvendingene og innspillene til det før man går videre.

Siv Mossleth (Sp) [12:24:40]: Nordland har tatt et veldig stort verneansvar allerede. I min kommune er nesten 70 pst. av arealet vernet.

Likevel: Jeg har lyst til å sette dette i perspektiv. 80 arbeidsplasser i Hattfjelldal, der det er ca. 1 400 innbyggere, betyr det samme, relativt sett, som 36 000 arbeidsplasser i Oslo. Denne sendretktigheten og gode tida til å vente og se på båndlegging og utredning og alt det som ministeren viste til – ville han gjort det samme hvis dette var en type vedtak som holdt på å slå beina under alle kommunalt ansatte i Oslo kommune? Hattfjelldal kommune spør etter konsekvensutredning på næringen før det båndlegges. Hvor blir det av den?

Statsråd Ola Elvestuen [12:25:42]: Jeg har slett ikke tenkt å slå beina under næring i Arbor-Hattfjelldal. Det er 0,6 pst. av skogen i fylket som gjennomgås og kartlegges, og neste runde for å gå videre, hvor det også vil bli frigitt nye arealer fra båndleggingen, vil være i mai. Når man skal ta en endelig beslutning, er det helt klart at næringsinteresser vil være en viktig del av det, akkurat som det var i den diskusjonen som representanten har stilt spørsmål om tidligere, om Ursvatnet, hvor det også er et forslag om frivillig vern og hensynet til Brønnøy Kalk. Der er det også å finne fram til en god løsning, hvor man tar ut noe av verneområdet for å sikre videre framdrift.

Dette er en kartlegging, nå må vi finne ut hvor verneverdiene er, gjøre en avveining mot næringsinteresser, og så beslutte om det er områder man skal gå videre med når det gjelder vern og frigjøre de områdene.

Spørsmål 14

Fra Nina Sandberg til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å få andelen midlertidige ansettelser i forskning og høyere utdanning ned på nivå med arbeidslivet ellers, ut over å vente på effekten av en lov, altså statsansatteloven, som har virket i ett og et halvt år?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Vi går da til spørsmål 9.

Spørsmål 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Olaf Lundteigen til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til justis- og innvandringsministeren som rette vedkommende.

Spørsmålet blir tatt opp av representanten Sigrid Simensen Ilsøy.

Sigrid Simensen Ilsøy (Sp) [12:27:08]: «Regjeringen har utarbeidet retningslinjer med tilhørende veileder for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon. Hallingdal har erfaring, fra ledelsen for domstolene angående fremtidig organisering og lokalisering av regnskaps- og lønnsfunksjoner, at disse retningslinjene settes til side.

Vil statsråden gripe inn og sikre at retningslinjene følges?»

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:27:35]: Spørsmålet var opprinnelig stilt til kommunal- og moderniseringsministeren, men det er jeg som er rette statsråd og skal besvare spørsmålet, da dette gjelder organisering av enkelte oppgaver internt i domstolene.

Det er et grunnleggende utgangspunkt at domstolene er uavhengige. I domstoloven kapittel 1 A er det egne bestemmelser som uttømmende regulerer hvordan Stortinget og regjeringen kan styre domstolene. Styresettet har sin begrunnelse i at uavhengighet i administrative spørsmål vil understøtte uavhengigheten i den dømmende virksomheten.

I korte trekk går dette for det første ut på at Stortinget gjennom behandling av budsjettproposisjonen gir årlige retningslinjer for Domstoladministrasjonens virksomhet og administrasjon av domstolene, f.eks. om krav til saksbehandlingstid. Videre kan Stortinget styre Domstoladministrasjonen gjennom lov, forskrift eller plenarvedtak. For det andre kan regjeringen ved kongelig resolusjon instruere Domstoladministrasjonen i administrative enkeltsaker. Dette er en snever unntaksre-

gel og kan ikke anvendes som en generell og alminnelig myndighet for regjeringen til å overprøve Domstoladministrasjonens beslutninger. Hvis instruksjonsretten benyttes, skal Domstoladministrasjonen gis anledning til å uttale seg i forkant. Kongen kan også gi nærmere forskrifter om Domstoladministrasjonens virksomhet.

Det er på det rene at retningslinjene for lokalisering ikke er vedtatt på en måte som oppfyller domstollovens krav. Retningslinjer kan naturlig nok ikke gå foran det som er bestemt ved lov. Poenget her er dermed ikke at retningslinjene er blitt satt til side i denne saken, men at retningslinjene ikke kommer til anvendelse på domstolenes område. Det er derfor klart at dette ikke er en sak som jeg kan eller vil gripe inn i.

Jeg vil til sist legge til at Domstoladministrasjonen har valgt å la retningslinjenes krav til saksbehandling og materielle vurderinger være veiledende for sin vurdering. Etter mitt syn er dette en god og pragmatisk løsning som balanserer hensynet til domstolenes uavhengighet og den statlige lokaliseringspolitikken.

Sigrid Simensen Ilsøy (Sp) [12:29:40]: Dette er så å seie ordrett det svaret som statsråden sende regionrådet i Hallingdal 3. januar. Det er sjølv sagt slik at domstolsfunksjonen er uavhengig, men det er òg ein administrativ del av denne offentlege institusjonen, i dette tilfellet rekneskaps- og lønsfunksjonane. At dei òg er underlagde dei same krava til uavhengigheit, stiller eg meg undrande til. Det ser ut til at embetsverket kan ha fått vel stort armslag på område som er av reint politisk karakter.

Meiner statsråden at retningslinjene for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon ikkje skal gjelde nokon av aktivitetane som Domstoladministrasjonen, altså tingrettane og jordskifterettane, har med å gjere?

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:30:35]: Her tror jeg det er viktig at vi holder fast ved de lovene som det tross alt er Stortinget som har laget. Det er derfor det er slik at en retningslinje laget i et departement, ikke kan overstyre Stortingets lover. Så lenge lovene ligger fast, er alle retningslinjer og alle vedtak vi fatter i regjeringen, nødt til å være innenfor de lovene som er gitt. Det er det som er utgangspunktet også her. I den konkrete saken vurderer vi det slik – og ikke under så veldig stor tvil heller – at dette er en uavhengighet som domstolene kan forvalte selv.

Sigrid Simensen Ilsøy (Sp) [12:31:22]: Eg oppfattar at justisministeren seier at retningslinjene for lokalisering av statlege arbeidsplasser og statleg tenesteproduksjon då ikkje skal gjelde for Domstoladministrasjonen. Regjeringa har sett ned ein domstolskommi-

sjon som skal greie ut organiseringa av domstolane, altså framtidig struktur for jordskifterettar og tingrettar. Innstillinga skal leverast innan 11. august 2020, men rapporteringa om struktur skal leverast allereie i oktober 2019. Med statsrådens svar på mitt førre spørsmål kan eg ikkje skjøne anna enn at det ikkje kan tolkast annleis enn at også arbeidet med framtidig struktur for domstolane er friteke frå retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon. Me kan altså vente ei sentralisering av også dette offentlege tenestetilbodet til større norske byar. Er dette i tråd med regjeringas ambisjonar om å flytte ut statlege arbeidsplassar?

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:32:22]: Mitt svar går på den konkrete lokaliseringssaken. Når det gjelder Domstolkommisjonen, vil jeg ikke forskuttere hva den kommer med av forslag, og hvordan den videre behandling vil være. Men det vil uansett være sånn at Stortinget er overordnet regjeringen. Det er det som er poenget i denne saken, nemlig at når Stortinget vedtar en lov, eller Stortinget fatter egentlig hvilket som helst vedtak, må regjeringen følge det vedtaket. Det er ikke sånn at vi gjennom departementale retningslinjer da kan overprøve Stortinget. Det ligger fast hele veien. Men jeg vil som sagt ikke forskuttere Domstolkommisjonens forslag eller behandling av det. Det må vi komme tilbake til når det kommer.

Presidenten: Vi går da til spørsmål 15.

Spørsmål 15

Arild Grande (A) [12:33:19]: «15. desember 2017 vedtok Stortinget enstemmig følgende: «Stortinget ber regjeringen sørge for at informasjon om konkurskarantene blir offentlig tilgjengelig, og vurdere om det er annen informasjon om lovbrudd som er relevant for næringsvirksomheten som bør gjøres offentlig tilgjengelig.» Men over ett år senere har regjeringen enda ikke fulgt opp vedtaket.

Har regjeringen en intensjon om å følge opp vedtaket, og når kan Stortinget forvente å få seg forelagt en sak?»

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:33:47]: Regjeringen arbeider med denne saken, og jeg har godt håp om at vi snart vil kunne sende et forslag ut på høring. En endring som gjør opplysninger i konkursregisteret lettere tilgjengelig, krever en endring av konkursregisterforskriften og tilpasninger i Brønnøysundregistrene. Det stilles i dag krav om at man må oppgi sikker identifikasjon for den man vil sjekke om er ilagt konkurskarantene. Dette

er praktisert slik at man må oppgi fødselsnummer, og dette får man ved henvendelse til folkeregisteret. Det er derfor ikke slik at opplysninger om konkurskarantene ikke er offentlig tilgjengelig i dag.

Det er flere hensyn som gjør seg gjeldende i vurderingen av hva reglene bør gå ut på. Det er selvsagt viktig at en konkurskarantene virker etter sin hensikt. På den annen side gjør det seg gjeldende noen personvern hensyn her. Personvern hensyn kan f.eks. tilsi at det ikke bør legges ut en liste på internett over alle som er ilagt konkurskarantene. Formålet med konkurskarantene er å forhindre konkursgjengangere i å delta i ny næringsvirksomhet med begrenset ansvar, ikke å sette folk i gapestokk.

Hvis det skal åpnes for søk på personnavn, vil ikke det gi en like presis identifikasjon som fødselsnummer. Dette kan føre til feilslutninger om hvorvidt den personen man spør om, virkelig er ilagt karantene. Men igjen: Dette er hensyn som vi vurderer, og jeg har et godt håp om snart å kunne sende et forslag på høring.

Arild Grande (A) [12:35:17]: Nå har regjeringen hatt svært god tid på seg til å utrede disse tingene. Vi har spurt og gravd forskjellige statsråder om oppfølgingen av dette, og ennå har man ikke kommet lenger. Men vi imøteser forslag og skal se på det, med stor forventning.

Jeg hører at personvernet blir dratt fram som en utfordring her. Jeg vil også holde fram behovet for et vern for forbrukerne som vurderer aktører man skal gjøre avtaler med, eller store offentlige utbyggingsprosjekter, for å være sikker på at de aktuelle kandidatene har rent mel i posen. Har statsråden og regjeringen i det registeret som eventuelt er på trappene, vurdert andre lovbrudd enn forhold som gjør at man får konkurskarantene, eller andre forhold som kan komme fram, slik at forbrukere og kunder kan ta opplyste valg om hvem de handler med?

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:36:18]: I utgangspunktet tror jeg vi materielt sett politisk ikke er veldig uenig i denne saken. Det er snakk om å finne en praktisk ordning som balanserer ulike hensyn. Målsettingen er klar: Det er å hindre konkursgjengangere i å operere fritt.

Vi har i denne sammenhengen ikke vurdert om andre lovbrudd skal inn i det samme registeret. Men regjeringen har nylig lagt fram en oppdatert handlingsplan mot arbeidslivskriminalitet, og der er det en rekke forhold som skal vurderes. Det finnes mange ulike registre i det offentlige, og det kan være all mulig grunn til å se på om disse registrene i større grad bør kunne deles med de ulike offentlige etatene. Det er et arbeid som vi følger

opp, men det går i et litt annet spor enn akkurat dette med konkursregisteret.

Arild Grande (A) [12:37:14]: Jeg er helt enig i at dette er et område hvor vi stort sett er enige om hva som må til. Det er også et enstemmig vedtak i Stortinget som ligger til grunn for mitt spørsmål, og det er derfor jeg er overrasket over at det har tatt så lang tid. Også vi erkjenner både personvern hensyn og ulike andre hensyn som må veies opp mot hverandre, men her dreier det seg om over ett års behandlingstid, og det går for sakte.

En utfordring man lett kan omgå som kriminell aktør, er stråmannsvirksomhet, hvor man får etablert et selskap i andres navn og på den måten vil kunne sno seg unna både et slikt register som tydeligvis er på trappene, og andre metoder. Har statsråden vurdert hvordan man effektivt kan få stoppet den typen virksomhet, slik at en konkurskarantene faktisk blir effektiv, og slik at vi kan beskytte det norske markedet mot kriminelle aktører?

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:38:12]: Stråmannsvirksomhet er en del av det som er omtalt i handlingsplanen mot arbeidslivskriminalitet. Som representanten sier, er det en utfordring, og det er en utfordring at det opprettes ulike selskaper og stråmannsvirksomhet som gjør at man tilsynelatende i første omgang ikke er sikker på hvem man står overfor. Det vi trenger å gjøre, er en opprydning bl.a. i enkeltpersonforetakene. Det driver man med – det er blitt slettet et titall tusen enkeltpersonforetak som vi mente det ikke var grunn til å ha der. Vi må samkjøre det med mva-registeret, og vi må også samkjøre det med en god del andre registre som tross alt finnes i arbeidslivet. Her er det nok slik at de ulike etatene sitter på ulike opplysninger, og for å lykkes i dette arbeidet må de ulike etatene – om det er Nav, Arbeidstilsynet, politiet, tollvesenet eller skattevesenet – kunne dele informasjon bedre for å avsløre disse stråmannsvirksomhetene.

Spørsmål 16

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:39:25]: «Nedleggelsene av seks fengsler fører til at 173 ansatte mister sin arbeidsplass. I tillegg skal 430 ansatte kartlegges. Dette vil kreve betydelige midler til omstilling.

På hvilken måte vil statsråden sørge for å ivareta både de ansatte og den daglige driften i den massive omstillingen kriminalomsorgen nå står overfor?»

Statsråd Tor Mikkel Wara [12:39:53]: Regjeringen har prioritert å redusere soningskøene, og soningskøene er praktisk talt borte. Regjeringen har også økt kvaliteten i soningen bl.a. gjennom økt bruk av straffegjen-

nomføring med elektronisk kontroll, som gir domfelte mulighet til å beholde bolig og arbeid. Kapasiteten på elektronisk kontroll er i perioden fra 2014 økt med 255 plasser til totalt om lag 500 plasser og har redusert behovet for fengselsplasser med lavere sikkerhetsnivå. Landsdekkende utvidelse av ordningen med bøteteneste vil også frigjøre om lag 50 fengselsplasser. Prognoser fra Kriminalomsorgsdirektoratet viser at vi framover får en overkapasitet på fengselsplasser med lavere sikkerhetsnivå tilsvarende 250 plasser. Ressursene i kriminalomsorgen må brukes mest mulig effektivt, og det er derfor nødvendig å legge ned reell overkapasitet av plasser.

Omstillinger er utfordrende. Jeg erkjenner at kriminalomsorgen står foran en krevende prosess. Det er Kriminalomsorgsdirektoratet som har ansvar for å gjennomføre omstillingen. Direktoratet har planlagt og er i ferd med å gjennomføre nedleggelsene i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner. Jeg har fått opplyst fra Kriminalomsorgsdirektoratet at det er opprettet et partssammensatt omstillingsutvalg som gir råd til direktoratet. Omstillingsutvalget har besøkt alle berørte enheter. Det er lagt opp til flere tiltak både for å sikre god informasjon i prosessen og for å sikre at flest mulig som er berørt, skal kunne tilbys annen stilling i kriminalomsorgen. Blant annet vil alle ledige stillinger fra november 2018 bli utlyst internt.

Innplassering av ansatte i ledige stillinger forventes sluttført innen påske. Direktoratet og de ansattes organisasjoner har i forbindelse med drøftinger av budsjettet for 2019 også satt av midler til omstilling. Jeg har tillit til at direktoratet vil gjennomføre denne omstillingen på en god måte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:41:52]: Her får vi et svar om soningskøene som har gått ned, og bruk av elektronisk kontroll. Elektronisk kontroll kan være et utmerket verktøy. Det var Arbeiderpartiet som innførte det, men bra blir det ikke hvis man ikke følger opp med kvalitet og folk i friomsorgen.

Likevel svarer ikke statsråden på spørsmålet mitt. Å kaste ballen over til direktoratet kan sikkert være tilforlatelig, men det svarer ikke ut hvordan statsråden ser for seg at denne omstillingen skal ivaretas, for direktoratet styrer tross alt på bevilgningene som er gitt fra høringsregjeringen og inn i justisdelen av budsjettet. Ansatte og tillitsvalgte varsler at det ikke er nok midler til omstilling. De sier at det kuttes i den daglige driften i de fengslene som er igjen nå. Har ikke statsråden noe som helst ansvarsfølelse overfor de ansatte i egen sektor og kriminalomsorgen?

Statsråd Tor Mikkil Wara [12:43:03]: Jo, det har vi, og jeg erkjenner at det er en veldig krevende prosess,

men det er en nødvendig prosess. Det kan ikke være riktig å drive fengsler som vi ikke har behov for, eller for del saks skyld drive tomme fengsler.

Så skjønner jeg at når en gjør disse tingene, er det krevende, men det er Kriminalomsorgsdirektoratet som har ansvar for å gjennomføre den omstillingen, som tross alt er vedtatt i Stortinget. Det skal skje i nært samarbeid med de ansattes organisasjoner. Man har prioritert omstillingsmidler i budsjettet for 2019 for å få dette til, samtidig som man gjør andre organisatoriske grep, og sannsynligvis vil det også komme flere forslag fra dem som jobber med omstillingen.

Maria Aasen-Svensrud (A) [12:43:54]: Igjen svarer ikke statsråden på spørsmålet mitt. Tilbakemeldingene fra de ansatte, fra de tillitsvalgte er nettopp at disse omstillingsmidlene ikke er tilstrekkelige, og statsråden fortsetter å svare at reformarbeid er krevende og vanskelig. Det er noe vi har hørt gjentatt i forbindelse med politireformen.

Det med tomme fengsler er et argument som statsråden liker å bruke. Jeg mener det ikke medfører riktighet. Senest på mandag var jeg og besøkte Evje, hvor det nye, flotte kvinnefengselet skal åpne, med både lukkede og åpne plasser. Der risikerer vi å ha et helt nytt, tomt fengsel, for det er verken ansatte eller driftsmidler tilgjengelig for å få startet opp til datoen 1. april. Hvordan ser statsråden for seg at dette skal gå til?

Statsråd Tor Mikkil Wara [12:44:52]: Nå er det slik at representanten vet ting om fremtiden som jeg ikke vet. Det er en hypotese om noe som skal skje i framtiden, som er helt umulig for meg å svare på.

Vi har vedtatt et budsjett. Vi har vedtatt en plan for fengslene, og de planene har vi så langt tenkt å følge opp.

Spørsmål 17

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:45:36]: «Då EØS-avtala vart vedteken i 1992, låg det føre ein stortingsproposisjon om eit utvida ressursamarbeid om fisk. Dette utvida ressursamarbeidet er ikkje ein del av EØS-avtala. EU har likevel fått tilgang til fiskekvoter av eit stort omfang i den norsk fiskerisona, medan norske fiskarar har fått kvoter i EU si sone, det meste i Storbritannia.

Vil regjeringa krevje at EU gir attende fiskekvotene til Noreg når vi etter Brexit må forhandle fram fiskekvoter mellom Storbritannia og Noreg?»

Statsråd Harald T. Nesvik [12:46:11]: På bakgrunn av rammeavtalen fra 1980 og brevveksling fra 1992 tilbyr Norge en bytteavtale for fiskekvoter med EU. Til sammen tilbyr Norge 4,14 pst. av torsk kvotene i Ba-

rentshavet mot at Norge kompenseres med reelle fiskemuligheter.

I avtalen mellom Norge og Russland blir det avtalt hvor mye fisk hver av partene tildeles, den såkalte tredjelandskvoten, før den avtalte totalkvoten av torsk blir fordelt til nasjonale kvoter for henholdsvis Norge og Russland. Hver av partene kan tilbakeføre til sin nasjonale kvote den delen av slike tredjelandskvoter som ikke er tildelt andre land etter avtale.

Kvotetryttet mellom Norge og EU støtter opp om den årlige fiskeritavtalen mellom Norge og EU, som for øvrig gjelder forvaltning av fellesbestander i Nordsjøen. Vi har slike kvotetrytter også med andre land, som Russland og Færøyene. Prinsippet stammer fra utvidelsen av den økonomiske sonen til 200 nautiske mil på 1970-tallet, og poenget var at det tradisjonelle fisket i det som da ville bli den nasjonale sonen, skulle videreføres på et balansert nivå. Det er dette som er reflektert også i rammeavtalen mellom Norge og EU. Vi har inngått en kvoteavtale med EU for 2019, og kvotene er fordelt mellom ulike land i EU, også Storbritannia, og ulike fartøy i Norge. Vi har over tid jobbet for å redusere risikoen for et vakuum etter 29. mars i år dersom Storbritannia skulle tre ut av EU uten en avtale, altså en såkalt hard brexit.

Vi har også over tid diskutert hvordan det framtidige samarbeidet mellom Norge, EU og Storbritannia skal innrettes. I denne forbindelse vil også spørsmålet om omfanget av kvotetrytte måtte forhandles. Dette vil til dels være et folkerettslig spørsmål om hvilke forpliktelser vi fortsatt vil ha overfor EU, også på bakgrunn av brevvekslingen fra 1992, og dels være et hensiktsmessighetsspørsmål for hva som alt i alt vil tjene norske interesser. I denne omgang vil det ikke være fornuftig å gå detaljert inn i hva som vil være våre posisjoner, som heller ikke er ferdig utredet.

Det er også viktig at Norge ivaretar det forholdet vi har til EU i dag, på fiskeriområdet, men også at vi jobber for et godt samarbeid med Storbritannia. Vi må også sørge for at vi ikke kommer i en situasjon hvor andre parter starter et uregelrett fiske etter torsk i internasjonale farvann, som f.eks. Smutthullet. Dette vil være viktig for oss når vi går fra to til tre parter, samtidig som vi skal få på plass balanserte avtaler som sikrer norske fiskeriinteresser fra nord til sør.

Jeg vil avslutningsvis legge til at jeg har vært tydelig i mine møter med mine kolleger i både Brussel og London på at Norge i skilsmisseoppgjøret mellom UK og EU ikke har noe fisk å gi for at de skal bli enige. Deling av dagens EU-kvoter må være en sak mellom dem, og de kan ikke forvente at vi skal saldere en eventuell uenighet dem imellom.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:49:24]: Eg takkar for svaret og er særdeles nøgd med den siste setninga, for Noreg kan ikkje verte sitjande igjen som ein tapar oppi dette.

EU har òg fått tilgang på om lag 21 000 tonn norsk torsk. Samtidig er det eit paradoks i dette, ettersom torskestammen fint kunne forvaltast bilateralt mellom Noreg og Russland der torskestammen lever i nord og ikkje i EU-farvatn. I Noreg er det eit stort ønske om større kvotar til spesielt kystfiskarane, som har fått ein nedgang i kvotane på 17 pst. frå 2018 til 2019. Korleis vil fiskeriministeren sikre kystfiskarane større torskekvotar? Og: Har den nedgangen som dei har fått, samanheng med at fartøy frå EU-land har fått store kvotar å fiske på?

Statsråd Harald T. Nesvik [12:50:17]: Det er ingen indikasjon i så henseende, for dette gjøres gjennom de årlige forhandlingene mellom landene. Torskekvotene i Barentshavet er i første rekke et forhold mellom Norge og Russland knyttet til de bestandene som er. Opprinnelig var det foreslått at bestanden av atlantisk torsk i Barentshavet skulle gå ned med 100 000 tonn forut for forhandlingene som startet. Det ble redusert med 50 000 tonn.

Det er en nedgang i en rekke fiskebestander for tiden, derfor er det viktigste vi gjør nå, å forvalte ressursene på en skikkelig måte og sørge for at det er et balansert uttak mellom de enkelte bestandene. Når det gjelder det vi byttet fra oss til EU, og som vi får tilbake fra EU, har det som kommer til Norge, en høyere verdi for oss enn det vi gir fra oss. I tillegg er det slik at dersom dette ikke er godt nok for Norge, og EU ikke kan betale gjennom kvoter for det de får, blir det tilbakeført. Det har skjedd bl.a. i år, de såkalte tredjelandskvotene, også for å finansiere eller få på plass det overfisket som var i åpen gruppe, bl.a.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:51:29]: Det vart hevda ved inngangen av fordelingsavtalen at han ikkje vart framforhandla som ein eigen avtale, fordi Kyst-Noreg, eller fiskarane, ikkje skulle gå imot EØS-avtalen. Det vart òg sagt at denne avtalen kom fordi EU skulle gi preferansetoll for norske fiskerodukt. All den tid det ikkje er offentleg informasjon om at det inkluderer ein slik preferansetoll, er det einaste argumentet for å gjere greie for avtalen å bytte kvotar og få tilgang på andre fiskeslag. Elles burde eigentleg den avtalen skrotast, ettersom Noreg mistar tilgangen til dei største fiskebankane som då vil liggje i Storbritannia sine farvatn og fiskeriområde.

Vil statsråden sikre at fordelinga mellom EU og Storbritannia vert slik at Noreg får tilbakeført dei kvotane som eventuelt ikkje vert overførte til Storbritannia?

Statsråd Harald T. Nesvik [12:52:41]: Det er ikke slik at vi bare fisker på britisk sektor; vi fisker også

innenfor det som er såkalt EU-sektor forskjellige plasser. Det er derfor vi har bilaterale avtaler med flere land. Norge deler nesten alle sine fiskeressurser med andre land, ulike land ut fra ulike fiskeslag, som torsk og Russland – en svært viktig avtale for Norge. I pelagisk sektor har vi det med Norge og EU, bl.a. Færøyene og Island har vi også forhandlet med. Alle disse avtalene er viktige for Norge. Som jeg sa i mitt første innlegg med hensyn til skilsmissen mellom Storbritannia og EU, er det når det gjelder den kvoten som er gitt inn mot EU-systemet, ikke aktuelt for Norge å øke vår andel opp mot dette. Det får de blir enige om seg imellom. Jeg har sagt både i Brussel og i London at jeg forholder meg til at de norske kvotene blir som de er.

Når det gjelder forholdet mellom EU og Storbritannia og den skilsmissen de skal ha, tror jeg de fleste får leve i spenning fram til den 29. mars for å se hva som blir løsningen.

Spørsmål 18

Geir Inge Lien (Sp) [12:54:03]: «Styret til Møre og Romsdal 110-sentral har uttrykt en sterk bekymring for at de stadig økende nødnett-kostnadene kommer til å gå ut over midlene til brannberedskapen på sikt, og vist til at inndekningen betyr færre midler til annet beredskapsarbeid, øvelser og utstyr.

Mener statsråden det er greit at staten nå vil pålegge kommunene å betale store summer for å modernisere det statlig eide nødnettutstyret, selv om 110-sentralene advarer om at dette kan gå på bekostning av brannberedskapen lokalt?»

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [12:54:42]: Jeg tolker spørsmålet fra representanten Lien til å dreie seg om behovet for et nytt oppdragshåndteringsverktøy til kommunenes 110-sentraler, da dagens system Vision er modent for utskiftning.

Dette oppdragshåndteringsverktøyet er ikke nødnettutstyr, men et fagsystem som ble betalt av staten og rullet ut samtidig som nødnettet ble bygget ut. Dette ble gjort for å sikre at alle 110-sentralene i Norge skulle ha et felles verktøy for oppdragshåndtering når nødnett ble tatt i bruk. Ved utbyggingen av nødnett besluttet Stortinget at staten skulle dekke hele kostnaden for utbyggingen av nødnett og førstegangsinvesteringen i brukerstyret. Stortinget forutsatte samtidig at brukerne skulle dekke etterfølgende reinvesteringer, drift og forvaltning. Det er dette vi følger opp nå.

Gode og moderne fagsystemer for håndtering av oppdrag og ressurser må alle nødetatene ha for å kunne løse sine samfunnsoppdrag, uavhengig av om det er

dagens nødnett som er bærer for kommunikasjon, eller – som i fremtiden – det kommersielle nettet.

Innføring av nødnett og tilknyttet brukerstyr samt et felles oppdragshåndteringsverktøy for alle 110-sentraler har vært et stort løft for den lokale brannberedskapen. Men med den teknologiske utviklingen vi har i dag, må det påregnes kontinuerlige moderniseringer og investeringer i IKT, også innenfor nødkommunikasjon.

I henhold til brann- og eksplosjonsvernloven har kommunene ansvar for å ivareta den lokale brannberedskapen. 110-sentralene skal bemannes, utrustes og opereres slik at de til enhver tid ivaretar oppgavene sine.

Et nytt oppdragshåndteringsverktøy må spesifiseres i samarbeid mellom kommunene og DSB, altså Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. DSB tilbyr nødnettjenesten og er fagmyndighet på brannområdet. Nye fagsystemer hos nødetatene kan ikke kobles til nødnett uten å være sikre og stabile. DSB opplyser at de er i dialog med alle landets 14 110-sentraler om et nytt fagsystem, og den 31. januar i år ble det gjennomført et møte mellom lederne for alle 110-sentralene og DSB. KS Bedrift var også til stede. Bakgrunnen for møtet var å legge til rette for et godt samarbeid om et nytt oppdragshåndteringsverktøy som understøtter brann- og redningsvesenets viktige beredskapsoppgaver.

Geir Inge Lien (Sp) [12:57:40]: Det er staten som eig utstyret, og det er ikkje berre styret i Møre og Romsdal 110 som har reagert på den auka kostnadsbyrden, men 110-sentralane i Nordland og Innlandet har òg uttrykt bekymring, svært stor bekymring, rundt desse kostnadene.

Kvar 110-sentral i landet er no beden om å setje av 10–15 mill. kr på fond i 2019 og 2020 til modernisering av det statleg eigde brukarutstyret. Vil statsråden då sørge for ei prinsipiell avklaring om kven som skal ta kostnadene og betale for denne investeringa i statleg naudnettutstyr, som òg tek omsyn til åtvaringane frå 110-sentralane og konsekvensane for brannberedskapen?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [12:58:26]: Kommunene har ansvar for at 110-sentralene bemannes, utrustes og opereres slik at de til enhver tid fyller behovet for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskap og kommunikasjon med innsatsstyrkene og den som melder ulykken. Kravet følger av brann- og eksplosjonsvernloven.

DSB opplyser at Vision har nådd sin tekniske levealder og er modent for utskiftning. Et tidsriktig oppdragshåndteringsverktøy gir mulighetene som vil kunne styrke beredskapen både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Geir Inge Lien (Sp) [12:59:16]: Brann- og redningsetaten er ofte den første naudetaten på ulykkesstaden. Etter PLIVO-instruksen må mannskapet vurdere om det skal gripe inn i skarpe situasjonar dersom politiet ikkje har kome fram.

Det er mange endringar som er i ferd med å skje på brann- og redningsfeltet, men det har ikkje vore nokon grundig gjennomgang av bl.a. rollefordeling mellom politi, brannvesen og helsevesen. I Granavolden-erklæringa står det at regjeringa vil gjennomgå beredskapskapasiteten i kommunane, inkludert rollefordeling mellom brannvesen, politi og helsevesen. Ser statsråden behovet for ei ny stortingsmelding om brann- og redningsetaten, og vil statsråden ta åtvaringa frå 110-sentralen med seg inn i dei komande budsjettforhandlingane?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [13:00:09]: Finansieringsmodellen ble besluttet av Stortinget og har hele tiden vært at staten skulle dekke de store investeringene i infrastrukturen og førstegangsinvesteringen i brukerutstyret. Dette ble besluttet med representanten Lien og Senterpartiet her på Stortinget.

Med dette nødnettet har nødetatene i hele landet fått et moderne og godt sambandsutstyr som inneholder de nye tjenestene og funksjonalitetene som de ikke hadde i de etatspesifikke systemene sine. Dette innebærer en kvalitetsheving for norsk beredskap.

Representanter fra kjernebrukerne har vært involvert i prosjektet fra starten av, og brukerkrav fra brannvesen, politi og helsevesen har vært førende i valg av løsning og dermed også når det gjelder kostnadene ved både investeringene og påfølgende drift.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:01:13]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.02.
